

Staat van Rotterdam

2010

STAAT VAN ROTTERDAM 2010

Centrum voor Onderzoek en Statistiek (COS)
Juni 2010

In opdracht van Bestuursdienst, gemeente Rotterdam

Centrum voor Onderzoek en Statistiek (COS)

Auteurs: drs. M. van Rhee en drs. A.L. Roode

Project: 09-3122

Prijs: € 10,-

Adres: Blaak 34, 3011 TA Rotterdam
 Postbus 21323, 3001 AH Rotterdam

Telefoon: (010) 267 15 00

Telefax: (010) 267 15 01

E-mail: infocos@sdr.rotterdam.nl

Website: www.cos.rotterdam.nl

Voorwoord

Een grote stad is nooit af. Rotterdam is dan ook voortdurend in beweging. Iedere bewoner en gebruiker van de stad zorgt voor die beweging. En ook het bestuur voegt iets toe. Wij maken beleid, voeren het uit en veranderen zo de stad. Ondertussen is het belangrijk dat wij weten hoe het er voor staat, zodat wij goed kunnen inspelen op de staat van de stad.

Ook dit jaar biedt de Staat van Rotterdam ons weer inzicht in de stand van zaken. Per beleidsveld is op hoofdlijnen in kaart gebracht wat er in de stad is veranderd en wat de Rotterdammers daarvan hebben gemerkt. Rotterdammers konden daarover hun mening geven. Wat gaat goed, wat kan beter? Hun mening vinden wij belangrijk. Net zo belangrijk als de objectieve cijfers.

De Staat van Rotterdam koppelt objectieve cijfers aan subjectieve opvattingen van de Rotterdammers en levert daarmee onmisbare kennis aan de beleidsmakers van de stad.

Hiermee kunnen wij weer aan het werk. Om beleid te maken dat aansluit op de behoeften, om de stad in beweging te brengen en beter te maken. Want een grote stad is nooit af!

Ahmed Aboutaleb
Burgemeester van Rotterdam

INHOUD

Conclusies en samenvatting	5
1 Inleiding	25
2 Rotterdam in het algemeen	26
3 Bestuur en dienstverlening	34
4 Algemene middelen	37
5 Veiligheid	39
6 Volkgezondheid en zorg	43
7 Onderwijs	46
8 Participatie	50
9 Cultuur, sport en recreatie	61
10 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	64
11 Verkeer en vervoer	69
12 Economie	73
13 Milieu en duurzaamheid	84
14 Fysiek beheer van de stad	86
15 Rozenburg	88

Conclusies en samenvatting

Conclusies

De economische crisis lijkt zijn dieptepunt te hebben gehad. De haven laat vanaf het tweede kwartaal van 2009 weer een groei van de overslag zien. De Rotterdamse haven heeft minder geleden van de crisis dan de andere havens tussen Hamburg en Le Havre.

In het eerste kwartaal van 2010 zijn er meer woningen verkocht dan in het eerste kwartaal van 2009.

Het aantal niet-werkende werkzoekenden lijkt zijn hoogtepunt te hebben bereikt. Jongeren zijn verhoudingsgewijs harder getroffen door de crisis dan ouderen (onder jongeren zien we een sterkere toename van het aandeel niet-werkende werkzoekenden). Daar staat tegenover dat er een groter deel van de jongeren blijft studeren om een startkwalificatie te halen. Helaas blijven de eerste generatie allochtonen hierbij nog steeds (ver) achter bij de rest.

Opmerkelijk genoeg heeft de verkeersintensiteit in de stad geen merkbare invloed gehad van de crisis. De al jarenlange geleidelijke stijging heeft zich onverminderd voortgezet.

Rotterdam lijkt uiteindelijk net zo veel last van de crisis te hebben gehad als de andere grote steden. Wel hebben we in het begin van de crisis méér last gehad (grotere stijging aantal werkzoekenden), maar stagneerde dit aantal eerder dan in de andere grote steden en landelijk. De door Rotterdammers verwachte negatieve gevolgen van de crisis begin 2009, worden een jaar later ook daadwerkelijk ervaren. Daarnaast blijft men net zo bevreesd voor de gevolgen van de crisis als een jaar geleden.

Ook qua inwonertal heeft Rotterdam zijn dieptepunt (in 2007) gehad. Voor het tweede opeenvolgende jaar kennen we een substantiële bevolkingsgroei van respectievelijk vier- en zesduizend personen per jaar. Door de 12.500 Rozenburgers die sinds medio maart 2010 Rotterdam-

mer zijn geworden, is de 600.000 grens met ruim 5.000 personen gepasseerd. De verwachting is dat Rotterdam tot 2025 blijft groeien met bijna 3 procent. Positief daarbij is dat Rotterdam aanzienlijk minder vergrijsd dan landelijk het geval is. Ander positief punt is dat een steeds groter deel van de nieuwe Rotterdammers zich hier vestigt om te werken, terwijl het aandeel dat hier komt wonen in het kader van gezinsvorming afneemt.

Desondanks blijft het aandeel hoge en middeninkomens in Rotterdam al jarenlang onveranderd en daarmee nog steeds lager dan landelijk en ook lager dan in de andere grote steden.

Voor wat betreft de gezondheid loopt Rotterdam achter bij de andere grote steden. We hebben een lagere levensverwachting, we zijn minder tevreden over onze eigen gezondheid en het aandeel peuters met overgewicht neemt toe. Gelukkig zijn we er wel in geslaagd de hoeveelheid fijn stof - uitgestoten door verkeer - te verminderen. Zoveel zelfs dat het aantal vervroegde sterfgevallen in een periode van 5 jaar is gehalveerd (van 250 naar 128). De CO₂ uitstoot door het wegverkeer daalt echter nog steeds niet en blijft daarmee (in 2008) ruim boven de doelstelling die voor 2010 is vastgesteld. De totale CO₂ uitstoot neemt ook nog steeds niet af en is bijna driemaal zo hoog als RCI zich ten doel gesteld heeft voor 2025.

Bijna alle wijken scoren hoger voor schoon en heel dan de gestelde norm. Ook kent Rotterdam geen onveilige wijken meer. Wel zijn er nog 6 wijken waar de veiligheid een probleem is.

De tweede generatie allochtonen is op alle fronten succesvoller dan de eerste generatie allochtonen. Dit geldt voor: bijstandafhankelijkheid, aandeel niet-werkende werkzoekenden, aandeel voortijdig schoolverlaters, aandeel scholieren op havo en vwo en inkomen. Op alle fronten scoren zij echter nog steeds lager dan de autochtone bevolking (indien gecorrigeerd is voor leeftijdsopbouw). Met name als we kijken naar opleidingsaspecten onder jongeren is er nog een groot verschil tussen tweede generatie allochtonen en autochtonen. Op andere aspecten is

het verschil tussen tweede generatie allochtonen en autochtonen kleiner dan tussen eerste en tweede generatie allochtonen. De jongeren onder de tweede generatie allochtonen in Rotterdam doen het net zo goed (of net zo slecht) als de vergelijkbare groepen in de andere grote steden. Een voorbeeld hiervan is het aandeel havo en vwo scholieren. Onder Rotterdamse tweede generatie allochtonen is dat 21 procent, terwijl dat in Amsterdam 22 procent is en in Utrecht 20 procent.

Opmerkelijk is dat het inkomen van de Rotterdamse tweede generatie allochtonen weer wel sterk achterblijft in vergelijking met de andere steden. Het zou kunnen dat selectieve migratie in - Rotterdam of juist in de andere G4 steden - onder deze groep hiervan de oorzaak is.

De Rotterdamse autochtone jongeren doen het verhoudingsgewijs aanzienlijk slechter: van hen bezoekt 16 procent het vwo, terwijl dat in Amsterdam 26 procent is. Het aandeel dat naar de havo gaat, is in beide steden 16 procent.

De gemiddelde CITO-score ligt in Rotterdam aanzienlijk lager dan landelijk, maar ook lager dan in de andere grote steden. Kortom, het vergt nog zeer veel inspanning voordat de achterstand op de andere steden is ingelopen.

Samenvatting

Algemeen

De bevolking

De Rotterdamse bevolking is voor het tweede achtereenvolgende jaar gegroeid. Begin 2010 wonen er 593 duizend personen in Rotterdam. In maart van dit jaar zijn hier door de toevoeging van Rozenburg nog 12.500 personen bij gekomen. **Zie pagina 26.**

Ten opzichte van de landelijke ontwikkelingen blijft de Rotterdamse bevolking jong. De grijze druk in Rotterdam is en blijft lager dan landelijk. In 2010 zijn er voor elke 65-plusser in Rotterdam 4,5 personen in de leeftijdsgroep 20 tot en met 64 jaar, in 2025 zijn dit er 4,2. Landelijk neemt dit aantal sterker af, namelijk van 4,0 naar 2,6 personen voor

elke 65-plusser. De verwachting is dat de Rotterdamse bevolking tot 2025 groeit met 2,9 procent, landelijk is dit 3,3 procent. **Zie pagina 27.**

In 2000 behoorde 60 procent van de allochtonen tot de eerste generatie, in 2010 is dit 56 procent. Binnen de etnische groepen varieert het aandeel eerste generatie van de helft tot tweederde deel in 2010.

De Bevolkingsprognose Rotterdam 2025 geeft aan dat het aandeel eerste generatie allochtonen tot 2025 niet veel verandert en ongeveer 55 procent zal zijn. **Zie pagina 28.**

Onder de 65-plussers is het aandeel westersen rond de 90 procent in de grote steden en 98 procent landelijk. In de jongste leeftijdsgroep is het aandeel westersen het laagst in Rotterdam en Amsterdam. Het aandeel westerse inwoners zal de komende jaren dalen, met name in de grootste steden. **Zie pagina 29.**

Het percentage kansarme gezinnen én het percentage kinderen dat in een kansarm gezin woont, zijn van 2006 tot 2009 afgenomen. Gedurende 2009 zijn beiden met een halve procentpunt toegenomen. **Zie pagina 30.**

Immigratie naar Rotterdam vanwege werk is in betekenis toegenomen, de gezinsmigratie afgenomen. Het CBS verwacht dat de immigratie vanwege werk structureel groter wordt. De te verwachten arbeidsmigranten komen vooral uit Europese landen en uit Azië. **Zie pagina 30.**

Imago Rotterdam

Het imago van Rotterdam verschuift in de beleving van haar bewoners enigszins van het grootstedelijke karakter van de stad naar een rustige, meer gemoedelijke stad. Meer waardering is er voor prettig wonen, stad met veel groen, een rustige stad en een veilige stad. Minder waardering is er voor culturele mogelijkheden, internationaal karakter, uitgaansgelegenheden en vooral voor de aantrekkelijkheid van het centrum. **Zie pagina 31.**

Op jeugdproblematiek na vinden Rotterdammers dat de problemen in de stad niet zijn toegenomen. Problemen rondom criminaliteit en drugs worden nog steeds door Rotterdammers het vaakst genoemd als belangrijkste probleem van hun stad. **Zie pagina 32.**

Bestuur en dienstverlening

Burgers

Drie kwart van de Rotterdammers maakt gebruik van internet. Onder Amsterdammers is dit negen op tien van de inwoners.

Ruim twee op de vijf Rotterdammers is bekend met gemeentelijke dienstverlening via de website. Dit is even bekend als de Amsterdamse gemeentelijke website onder Amsterdammers.

De gemeentelijke dienstverlening via internet wordt door steeds meer Rotterdammers gebruikt. **Zie pagina 34.**

De kwaliteit van de dienstverlening aan de publieksbalie wordt gelijk beoordeeld in de vier grote steden. **Zie pagina 35.**

Ondernemers

De administratieve lasten bij ondernemers zijn fors afgenomen. De afname is bereikt door het afschaffen van vergunningen, het omzetten van een vergunning in algemene regels, het beperken van indieningsvereisten en het mogelijk maken van het digitaal aanvragen van producten. **Zie pagina 35.**

Het ondernemersklimaat wordt in 2007 in Rotterdam even goed gevonden als in Amsterdam en Utrecht. Ten opzichte van 2005 hebben de gemeenten, op Den Haag na, een betere score gekregen. **Zie pagina 36.**

De dienstverlening van de gemeente wordt door ondernemers in Rotterdam in 2007 even goed gewaardeerd als in Amsterdam en Utrecht. Het oordeel van Rotterdamse ondernemers is nauwelijks verbeterd ten opzichte van 2005. **Zie pagina 36.**

Algemene middelen

In 2010 hoort Rotterdam nog net tot de honderd gemeenten met de laagste woonlastendruk voor meerpersoonshuishoudens. In 2010 is de lastendruk ten opzichte van andere gemeenten gedaald, in de jaren daarvoor gestegen. **Zie pagina 37.**

De lokale lasten voor burgers met een koopwoning zijn in Rotterdam en Amsterdam licht gestegen en in de andere twee steden gedaald. In Rotterdam zijn deze lasten lager dan in Utrecht en hoger dan in Amsterdam en Den Haag. **Zie pagina 37.**

In Rotterdam en Utrecht is de gemeentelijke heffing voor kantoren en bedrijven hoger dan gemiddeld in Nederland. **Zie pagina 38.**

Veiligheid

In 2009 is er geen onveilige wijk meer in Rotterdam, wel 6 wijken waar veiligheid een probleem is. De veiligheidsindex is vergeleken met 2008 een tiende gestegen, van 7,2 naar 7,3. **Zie pagina 39.**

De score van Rotterdam op de gemeentelijke veiligheidsindex (GVI) is in de periode 2004 – 2007 gedaald: dat betekent dat de veiligheid is verbeterd. In de rangorde van 250.000 plus gemeenten staat Utrecht bovenaan met de meeste delicten, Amsterdam op de tweede plek en Rotterdam vijfde. **Zie pagina 39.**

Minder dan een derde van de Rotterdammers voelt zich (wel eens) onveilig in de eigen woonomgeving. Alleen in Utrecht is dit percentage in 2009 iets hoger. **Zie pagina 40.**

Het rapportcijfer dat ondernemers geven voor veiligheid is in 2007 in alle vier de grote steden hoger dan in 2004. Verschillen tussen vier de steden zijn er nauwelijks. **Zie pagina 40.**

Analyse van Rotterdamse jongeren die in het jaar 2008 verdacht waren van betrokkenheid bij criminaliteit laat zien dat het percentage verdach-

ten onder Antilliaanse en Marokkaanse jongeren hoger is dan onder de andere etnische groepen.

In de Monitor Antilliaanse Rotterdammers komt naar voren dat het wel of niet als verdachte geregistreerd zijn, samenhangt met etniciteit, schoolverzuim, voortijdig schoolverlaten en uitkeringsafhankelijkheid. Gewezen wordt op de relatieve beperkte verklaringskracht van deze factoren. De verklaring van crimineel gedrag moet eerder worden gezocht bij andere factoren zoals de gezinssituatie, problemen in de opvoeding, psychosociale problemen en dergelijke. **Zie pagina 41.**

Rotterdam heeft samen met Den Haag in 2008 het hoogste percentage volwassen verdachten. Het Rotterdams percentage is in vergelijking met 2007 lager. **Zie pagina 42.**

Volksgezondheid en zorg

De levensverwachting is in de steden Rotterdam en Amsterdam lager dan in Den Haag en Utrecht en is in Rotterdam minder gestegen dan in de andere drie grote steden. Hogere levensverwachtingen worden gevonden in de regio's rond de grote steden. **Zie pagina 43.**

Het percentage bewoners dat de eigen gezondheid als matig of slecht ervaart is in Rotterdam en Den Haag iets hoger dan in de andere grote steden. Achtergrondkenmerken (geslacht, leeftijd, etniciteit, opleidingsniveau, werksituatie, financiële situatie, burgerlijke staat en wijkindeling) verklaren het verschil in het ervaren van de eigen gezondheid. **Zie pagina 43.**

Kinderen en jongeren

Overgewicht is sinds 2006 onder peuterjongens iets toegenomen. **Zie pagina 44.**

Het aandeel kleuters dat veel buiten speelt, wordt kleiner. **Zie pagina 44.**

Het percentage jongens in de brugklas en derde klas voortgezet onder-

wijs dat twee keer per week buiten schooltijd sport, is hoger dan onder meiden. Onder meiden neemt sportdeelname met het ouder worden sterker af dan onder jongens. Ten opzichte van het schooljaar ervoor sporten de meiden vaker. Het buiten schooltijd sporten is onder jongens ook toegenomen maar in mindere mate dan bij meiden. **Zie pagina 45.**

Huiselijk geweld

Huiselijk geweld komt vaker voor in Rotterdam dan in de andere grote steden. Het verschil tussen Rotterdam en de andere steden wordt niet verklaard door verschillen in de achtergrondkenmerken die er tussen de steden zijn. **Zie pagina 45.**

Onderwijs

Het bereik van doelgroep leerlingen in de voorschoolse educatie is in 2009 niet gestegen ten opzichte van het jaar ervoor. **Zie pagina 46.**

Het verschil van de gemiddelde Cito-score van de Rotterdamse basisschoolleerlingen met het Nederlands gemiddelde is groter dan bij de andere grote steden en wordt sinds 2006 groter. Bij de andere grote steden wordt het verschil juist kleiner. **Zie pagina 46.**

De havo-deelname in Rotterdam komt overeen met die in Amsterdam. De deelname van Rotterdamse jongeren op de vwo is vooral onder autochtonen lager dan in de andere steden. **Zie pagina 47.**

De slaagpercentages vwo en havo van de eerste en tweede generatie Rotterdamse allochtonen zijn lager dan in de andere grote steden. **Zie pagina 48.**

Het percentage voortijdig schoolverlaten daalt. Onder de eerste generatie allochtone jongeren is het voortijdig schoolverlaten niet alleen het hoogst maar ook de afname is het kleinst. Cijfers over voortijdig schoolverlaten in 2006/2007 van het CBS laten zien dat in Rotterdam en Amsterdam de percentages wat hoger zijn dan in Den Haag en Utrecht. **Zie pagina 48.**

Participatie

Sociaal in de wijken

De Sociale Index is in 2010 even hoog als in 2008, namelijk 5,8. In 2009 scoorde Rotterdam op stedelijk niveau nog een 6,0 op de Sociale Index. Zoals vorig jaar is voorspeld in de Sociale Index 2009, is de economische crisis zichtbaar in de uitkomsten van de Sociale Index 2010. Geconstateerd kan worden dat de Rotterdammers dit jaar minder positief heeft geantwoord op belevingsvragen zoals “Kunt u rondkomen van uw inkomen?” en “Bent u tevreden met uw woning?” dan in 2009. De objectieve gegevens (registraties) zijn voor het merendeel gelijk/stabiel gebleven ten opzichte van 2009 en 2008. Op het aspect Meedoen is ten opzichte van 2008 vooruitgang geboekt, mede door toedoen van de stijging op het thema Werk en School. In 2009 is het aspect Meedoen van “kwetsbaar” naar “sociaal voldoende” gegaan en is dat in 2010 gebleven. Een geringe achteruitgang in 2010 ten opzichte van 2009 is te zien bij het aspect Sociale Binding, vooral door het thema *ervaren* binding. Er is hierbij overigens wel sprake van een overgang van sociaal voldoende naar kwetsbaar.

De aspecten Leefomgeving en Capaciteiten blijven in dezelfde categorie als in 2008 en 2009, respectievelijk “sociaal voldoende” en “kwetsbaar”. Bij het aspect Leefomgeving ontwikkelt adequate voorzieningen zich positief en passende huisvesting vertoont een geringe daling. Bij het aspect Capaciteiten zien we bij de thema’s voldoende taalbeheersing en goede gezondheid een lichte daling.

Zie pagina 50.

In 2010 zijn 32 van de 65 wijken “sociaal voldoende” of “sociaal sterk”. Dit aantal is even hoog als in 2008, maar 6 minder dan in 2009. Wel blijven de wijken waar de afgelopen bestuursperiode op gefocust, is stabiel. **Zie pagina 51.**

Nieuwkomers

Het aandeel nieuwkomers neemt toe onder Antillianen, overig niet-westeren en onder degenen afkomstig uit de Europese Unie (exclusief Nederland).

In de periode 2003 tot en met 2008 waren er gemiddeld zevenenhalfduizend immigranten per jaar. Verwacht wordt dat dit toeneemt naar achtenhalfduizend in de periode 2009 tot 2025. In 2009 waren dit er negenenhalfduizend. **Zie pagina 52.**

Arbeidsmarkt

Het aandeel werkenden in de leeftijdsgroep 25 tot en met 64 jaar is in Rotterdam lager dan in de andere grote steden en Nederland.

In het afgelopen decennium is de netto-participatie van lager opgeleiden in Rotterdam en Amsterdam lager dan in Den Haag en Utrecht. In 2007 en 2008 leek er een trend ingezet waarbij de netto-participatie onder laag opgeleiden in Rotterdam toeneemt. De cijfers van 2009 bevestigen deze trend niet: de netto-participatie onder laag opgeleiden is lager dan in 2008 én lager dan in Den Haag en Utrecht. **Zie pagina 53.**

Inkomensbron

Het aandeel personen met inkomen uit arbeid is het laagst binnen de eerste generatie allochtonen en het aandeel met inkomen uit uitkering het hoogst. **Zie pagina 53.**

Het aandeel personen met inkomen uit uitkering is gedaald. In 2007 is het percentage autochtonen met inkomen uit uitkering iets hoger dan bij de tweede generatie allochtonen. Hierbij speelt de gemiddelde jongere leeftijd van de tweede generatie een rol. De tweede generatie allochtonen is - in de leeftijdsgroep 23 tot en met 64 jaar – gemiddeld 34 jaar, de autochtonen 43 jaar, de eerste generatie 41 jaar. **Zie pagina 54.**

Jongeren op de arbeidsmarkt

Het percentage autochtone jongeren en westerse jongeren van de tweede generatie met een startkwalificatie is hoger dan bij de andere groepen. Vrouwen hebben vaker een startkwalificatie dan mannen. **Zie**

pagina 54.

Het percentage werkzoekende Rotterdamse jongeren is in 2009 gestegen. Aan het begin van dat jaar was het percentage lager dan in Amsterdam, aan het eind hoger. In Den Haag is het percentage vóór 2009 hoger dan in Rotterdam, begin 2009 en 2010 even hoog. Zie pagina 55.

Inkomen huishoudens

Het aandeel huishoudens met een hoog, midden of laag inkomen is vanaf 1994 tot en met 2007 onveranderd. **Zie pagina 55.**

Ten opzichte van de andere grote steden en Nederland kent Rotterdam een hoog aandeel huishoudens met een laag inkomen, het aandeel hoge inkomens is lager. **Zie pagina 56.**

Huishoudens waarvan de hoofdkostwinner eerste generatie allochtoon is, beschikken over een lager besteedbaar inkomen dan de tweede generatie en autochtone huishoudens. **Zie pagina 56.**

Het gemiddeld besteedbare huishoudinkomen is in Rotterdam voor alle drie de groepen, autochtonen, eerste en tweede generatie allochtonen, het laagst. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde hebben autochtone huishoudens in de grote steden, behalve in Rotterdam, meer te besteden. Dit geldt ook voor tweede generatie allochtone huishoudens. Het besteedbaar inkomen van de eerste generatie allochtone huishoudens is in Rotterdam en Amsterdam lager dan landelijk. **Zie pagina 57.**

Het aandeel huishoudens onder 120 procent van het sociaal minimum is onder autochtone en tweede generatie allochtone huishoudens vrijwel gelijk en onder eerste generatie huishoudens aanzienlijk hoger (36 procent in 2007). **Zie pagina 58.**

Het aantal huishoudens dat meerdere keren per jaar bijzondere bijstand ontvangt, is sinds 2006 met 27 procent toegenomen. Het aantal huishoudens dat meerdere keren in een jaar een uitkering krijgt, stijgt sneller dan het aantal huishoudens dat eenmaal een uitkering gedurende een

jaar ontvangt. **Zie pagina 58.**

Kinderen en bijstand

Het aandeel kinderen dat opgroeit in een bijstandsgezin is het hoogst in Rotterdam en het laagst in Utrecht. In de periode 2006-2008 is het aandeel in alle vier de grote steden gedaald. **Zie pagina 59.**

Kinderen tot en met 17 jaar waarvan tenminste één van de ouders behoort tot de eerste generatie allochtonen, leven in 23 procent van de gevallen in een gezin dat een bijstandsuitkering ontvangt. In 2006 was dit percentage hoger, namelijk 30 procent. Bij kinderen met autochtone ouders is dit percentage het laagst. **Zie pagina 59.**

Uitkeringsafhankelijkheid

Het aandeel van de leeftijdsgroep 15 tot en met 64 jaar dat een uitkering ontvangt, is in Rotterdam en Amsterdam vrijwel gelijk en hoger dan in Den Haag en Utrecht. In Rotterdam is het percentage bewoners met een bijstandsuitkering het hoogst, in Amsterdam het percentage arbeidsongeschikten. **Zie pagina 60.**

Sociaal-Economische index

Van de 50 grootste gemeenten in Nederland staat Rotterdam in 2009 op de 41ste plaats, op dezelfde plek als in 2006. **Zie pagina 60.**

Cultuur, sport en recreatie

Evenementen

Het aantal bezoekers van evenementen en festivals is in 2009 lager dan in 2008 en vergelijkbaar met 2007. **Zie pagina 61.**

Rotterdam leest

Het percentage Rotterdammers dat minstens 10 boeken per jaar leest, is het hoogst bij de leeftijdsgroep 55 jaar of ouder en is alleen bij deze leeftijdsgroep de laatste twee jaar gestegen. **Zie pagina 62.**

Sporten

Het percentage sportende Rotterdammers van 13 tot en met 75 jaar is gestegen. De mate waarin ongeorganiseerd wordt gesport, is toegenomen. Uit analyse van gemeentelijke enquêtebestanden over de periode 2006 en 2007 blijkt dat het percentage sporters in Rotterdam en Den Haag lager is dan in Amsterdam en Utrecht. **Zie pagina 63.**

Ruimtelijke ontwikkeling en wonen

Woon aantrekkelijkheid

De woon aantrekkelijkheid van Rotterdam wordt het minst gewaardeerd van de vier grote steden en is sinds 2006 weinig veranderd. **Zie pagina 64.**

Wonen

Het aantal verhuizingen naar de sectoren sociale huur en koop is in 2009 afgenomen. De laatste jaren daarvoor was dit tamelijk stabiel. **Zie pagina 64.**

Vier op de vijf in 2009 opgeleverde woningen behoort tot het dure segment van de woningmarkt. Het overgrote deel zijn koopwoningen. **Zie pagina 65.**

De gemiddelde WOZ-waarde van woningen is gestegen. De Rotterdamse waarde blijft ver onder die van de andere drie grote steden en het landelijk gemiddelde. **Zie pagina 65.**

Het aantal koopovereenkomsten van bestaande woningen vertoont ten gevolge van de economische crisis een terugval vanaf het derde kwartaal van 2008. Ieder jaar laat het eerste kwartaal een (kleine) terugval zien. Zo ook het eerste kwartaal van 2010. Het aantal verkochte woningen is in het eerste kwartaal in 2010 echter hoger dan in 2009 en daarmee lijkt het dieptepunt voorbij. De ontwikkeling in Rotterdam wijkt niet af van die in de andere grote steden. **Zie pagina 66.**

Woonomgeving

In de grote steden zijn de bewoners minder tevreden over de woonomgeving dan gemiddeld in Nederland, in Rotterdam het minst. **Zie pagina 67.**

Bedrijven en kantoren

Het aantal hectare uitgeefbare bedrijfsterreinen stijgt sinds 2007. Het aantal hectare dat uitgegeven is door het OBR, is in 2009 minder dan in 2008. **Zie pagina 67.**

De leegstand van kantoorruimte is sinds 2008 ongeveer 10 procent. **Zie pagina 68.**

Verkeer en vervoer

Verkeer

De verkeersintensiteit stijgt ieder jaar iets. **Zie pagina 69.**

De bereikbaarheid van banen is tijdens de spits en per openbaar vervoer voor Rotterdammers minder dan voor de bewoners van de andere drie grote steden. **Zie pagina 69.**

De auto is het meest gebruikte intensieve vervoersmiddel in Rotterdam. Op enige afstand volgt de fiets en vervolgens het openbaar vervoer. **Zie pagina 70.**

Het aantal verkeersslachtoffers per 100.000 inwoners is gedurende 2009 in Rotterdam het hoogst en hoger dan de jaren ervoor. **Zie pagina 70.**

Openbaar vervoer

Het algemeen oordeel van RET-reizigers voor bus, tram en metro is ruim voldoende. **Zie pagina 71.**

De algemene veiligheid in bus, tram en metro wordt eveneens als voldoende beoordeeld. **Zie pagina 71.**

De beoordeling van de kwaliteit van het openbaar vervoer in Rotterdam wijkt niet af van de beoordeling in de andere grote steden. **Zie pagina 72.**

Economie

Rotterdamers en de economische crisis

Twee op de vijf Rotterdamers kan in 2010 door de economische crisis minder geld besteden, ruim één op de tien vindt dat het eigen huis minder waard is dan voor de crisis. Het kwijtraken van de baan als gevolg van de economische crisis wordt door één op de twintig Rotterdamers genoemd. In 2009 dachten meer mensen dat het huis minder waard zou worden en was het beeld over banken die in de problemen komen en een hogere rente over lening en/of hypotheek somberder.

Bijna twee op de vijf Rotterdamers zegt geen gevolgen van de economische crisis te hebben gehad, en net als in 2009 verwacht een kwart geen gevolgen in de toekomst. **Zie pagina 73.**

Ondernemers over de economie

In het kamergebied Rotterdam en Den Haag vindt een hoger percentage ondernemers dan in de andere kamergebieden dat het economische klimaat is verslechterd in het vierde kwartaal 2009. **Zie pagina 74.**

Meer dan de helft van de ondernemers uit het kamergebied Rotterdam vindt de winstgevendheid in het vierde kwartaal 2009 gelijk gebleven. De resterende ondernemers spreken eerder van een verslechtering dan van een verbetering. In de kamergebieden Amsterdam en Den Haag wordt ook zo gedacht, in Midden-Nederland zijn de ondernemers wat positiever. **Zie pagina 75.**

Werkloosheid

Het werkloosheidspercentage is in Rotterdam hoger dan in de andere grote gemeenten. Na 2006 is de Rotterdamse werkloosheid gedaald, een jaar later dan in de drie andere steden. In 2009 neemt de werkloosheid in alle vier de grote steden toe. **Zie pagina 76.**

Het aandeel niet-werkende werkzoekenden in de beroepsbevolking is in Rotterdam hoger dan in de andere drie grote steden. In 2008 nam dit aandeel in Rotterdam nog af en werd de achterstand op de andere steden kleiner. Begin 2009 stijgt de werkloosheid sneller in Rotterdam dan in de andere steden en landelijk om vervolgens redelijk stabiel op hetzelfde niveau te blijven. **Zie pagina 76.**

Het totaal aantal niet-werkende werkzoekenden is eind april 2010 lager dan in december 2007. Het aantal werkzoekenden in de jongste leeftijdsgroep is fors toegenomen, in de andere groepen afgenomen. **Zie pagina 77.**

Werkgelegenheid

De werkgelegenheid is in Rotterdam ten opzichte van 2001 gedaald. Den Haag en Amsterdam vertonen een forse groei.

Rotterdamse sectoren waar de werkgelegenheid is afgenomen, zijn de industrie, de detailhandel, de zakelijke dienstverlening en financiële instellingen en de sector vervoer, opslag en communicatie. In elk van deze sectoren nam het aantal werkzame personen tussen de drie- en zeventuizend af. Groei is vooral te vinden in de gezondheids- en welzijnszorg en het onderwijs. Hier nam de werkgelegenheid met bijna 14.500 werkzame personen toe. **Zie pagina 77.**

Gedurende 2008 is de werkgelegenheid nauwelijks veranderd. Het vertrek van bedrijven kost meer banen dan dat er terugkomen door zich vestigende bedrijven. **Zie pagina 78.**

In de periode 2006 tot 2009 is de werkgelegenheid in het MKB met iets meer dan zeventuizend werkzame personen gestegen, de totale werkgelegenheid (inclusief het MKB) met iets meer dan vijfduizend. Dit betekent dat het MKB de motor achter de groei van de werkgelegenheid is. **Zie pagina 79.**

Wonen en werken

De helft van de werkenden in Rotterdam woont niet in Rotterdam. In vergelijking met Amsterdam is het percentage hoogopgeleide inkomende pendelaars hoger. **Zie pagina 79.**

Drie op de tien werkende Rotterdammers heeft een baan buiten de gemeente Rotterdam. Dit aandeel uitgaande pendelaars is iets hoger dan in Amsterdam. **Zie pagina 80.**

Studeren

In Rotterdam en Den Haag wonen verhoudingsgewijs minder studenten dan in Amsterdam en Utrecht. **Zie pagina 80.**

De Rotterdamse haven

In het vierde kwartaal van 2009 is de overslag in de Rotterdamse haven hoger dan in het eerste kwartaal. Verschil met het vierde kwartaal 2007 is er nauwelijks. **Zie pagina 81.**

De direct zeehavengerelateerde toegevoegde waarde is in de periode 2002 - 2007 gestegen. **Zie pagina 81.**

De werkgelegenheid in zeehavengerelateerde sectoren in Rijnmond stijgt in de periode 2002 - 2007. **Zie pagina 82.**

Het aantal binnengekomen zeeschepen en het Bruto Tonnage overslag dalen sinds 2007. **Zie pagina 82.**

In 2009 is het aandeel Rotterdamse haven in de totale goederenoverslag Hamburg-le Havre range hoger dan in 2008. **Zie pagina 83.**

Milieu en duurzaamheid

Het aantal vervroegde sterfgevallen door fijn stof in de regio Rijnmond is in 2008 lager dan in de jaren ervoor. Vanaf 2003 is het aantal gehalveerd. **Zie pagina 84.**

De uitstoot van CO₂ door wegverkeer stijgt sinds 1994 en blijft ruim boven de norm. Ook voor de uitstoot van NO_x is hoger dan de norm. De

norm is wel behaald voor koolwaterstoffen (KWS) en fijn stof. **Zie pagina 84.**

De totale emissie CO₂ is in de Rotterdamse regio in 2008 even hoog als in 2005 en is hoger dan de RCI doelstelling 2025. **Zie pagina 85.**

Fysiek beheer van de stad

De productnormering schoon van alle buurten is 4 of hoger in 2009. **Zie pagina 86.**

In 2009 is de productnormering heel in 99 procent van de buurten boven de 3,5. **Zie pagina 87.**

Het aantal meldingen buitenruimte is in 2009 lager dan in 2008. Van deze meldingen is 86 procent binnen drie werkdagen afgehandeld. Dit is twee procentpunten meer dan in 2008. **Zie pagina 87.**

Rozenburg

Algemeen

Rozenburg vergrijst. Het aantal 65-plussers neemt toe en het aantal inwoners onder de 65 jaar neemt af. In totaal wonen er begin 2010 12.500 personen in Rozenburg. **Zie pagina 88.**

De sociale index Rozenburg heeft de score 7,3. **Zie pagina 88.**

Ruim vier op de vijf bewoners in Rozenburg is autochtoon. De grootste allochtone groep is afkomstig uit de Europese Unie. **Zie pagina 89.**

Wonen

De woningvoorraad in Rozenburg is sinds 2006 vrijwel even groot gebleven. **Zie pagina 90.**

Het percentage koopwoningen in Rozenburg is hoger dan in Rotterdam. **Zie pagina 90.**

De gemiddelde WOZ-waarde van de woningen in Rozenburg is hoger dan in Rotterdam. Het verschil is sinds 2006 groter geworden. **Zie pagina 91.**

Inkomen

De aandelen midden en hoge inkomens in Rozenburg zijn hoger dan gemiddeld in Rotterdam. **Zie pagina 91.**

Arbeidsmarkt en werkgelegenheid

Twee derde van de Rozenburgse inwoners van 15 tot en met 64 jaar participeert op de arbeidsmarkt. Van deze leeftijdsgroep werkt 63 procent. In Rotterdam is de participatie op de arbeidsmarkt hoger. **Zie pagina 92.**

Het percentage niet-werkende werkzoekenden is in Rozenburg lager dan in Rotterdam. In de periode 2008-2010 verandert de werkloosheid niet van omvang. De economische crisis lijkt Rozenburg op dit punt voorbij te gaan. Zie pagina 92.

De ontwikkeling van de werkgelegenheid in Rozenburg fluctueert. Begin 2009 is de werkgelegenheid even groot als in 2001. **Zie pagina 93.**

1 Inleiding

Wat is de Staat van Rotterdam

De *Staat van Rotterdam* geeft op hoofdlijnen weer hoe de stad ervoor staat en wat de Rotterdammers ervan vinden. Per beleidsveld wordt weergegeven wat er gebeurt in de stad, wat er verandert. Waar relevant en mogelijk is een vergelijking gemaakt met de andere grote steden.

De opzet van de Staat van Rotterdam is met het aantreden van een nieuw College b&w aangepast. Voor de nieuwe raadsperiode (2010-2014) zijn de beleidsvelden waarmee de gemeente Rotterdam werkt herordent. Dit heeft geresulteerd in twaalf beleidsvelden, te weten Bestuur en dienstverlening, Algemene middelen, Veiligheid, Volksgezondheid en zorg, Onderwijs, Participatie, Cultuur, sport en recreatie, Ruimtelijke ontwikkeling en wonen, Verkeer en vervoer, Economie, Milieu en duurzaamheid en Fysiek beheer van de stad. Aan elk beleidsveld is een hoofdstuk gewijd waarin inzichtelijk wordt gemaakt wat de belangrijkste ontwikkelingen en feiten zijn. Hiernaast is er een apart hoofdstuk voor Rozenburg. Deze nieuwe deelgemeente is in maart 2010 toegevoegd aan de gemeente Rotterdam. De meeste gegevens over Rotterdam zijn nog exclusief Rozenburg en om die reden wordt apart aandacht aan deze deelgemeente besteed.

Leeswijzer

In deze publicatie is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van grafieken.

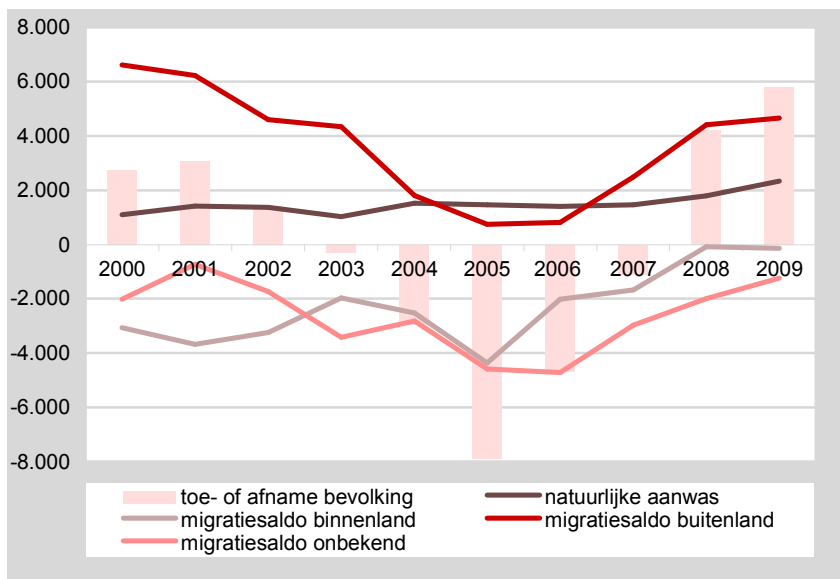
Om snel te kunnen overzien wat er in de grafiek staat, is gebruik gemaakt van diverse kleurstellingen. Vaak worden gegevens van de vier grote steden in een grafiek naast elkaar gepresenteerd. Hiervoor worden de kleuren oranje en blauw gebruikt. Rotterdam is daarbij steeds oranje.

Indien er diverse jaren worden weergegeven dan worden groen- en geeltinten gebruikt. De donkergroene kleur betreffen steeds het meest recente jaar.

In de overige grafieken worden diverse roodtinten gebruikt.

2 Rotterdam in het algemeen

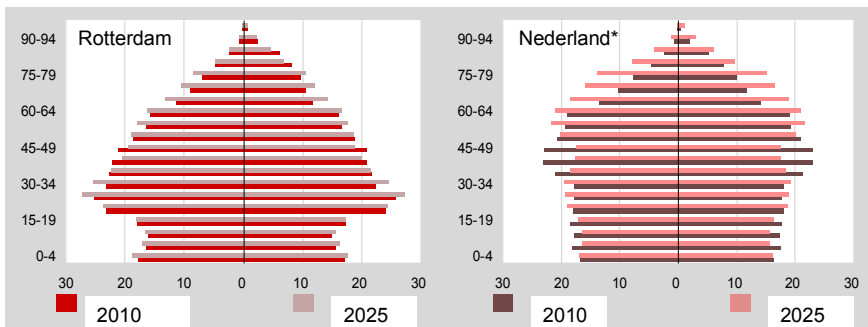
Figuur 2-1 Bevolkingstoename en -afname in Rotterdam (X 1.000)

Bron: GBA, bewerking COS

De Rotterdamse bevolking is voor het tweede achtereenvolgende jaar gegroeid. Begin 2010 wonen er 593 duizend personen in Rotterdam. In maart van dit jaar zijn hier door de toevoeging van Rozenburg nog 12.500 personen bij gekomen.

Figuur 2-2 Bevolkingsontwikkeling 2010-2025

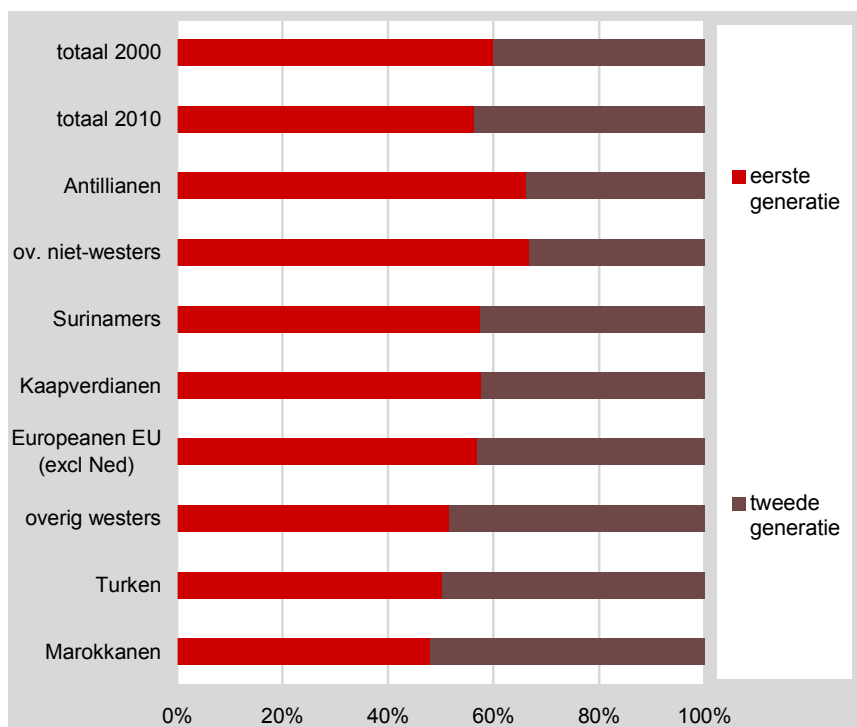
Bron: GBA (COS) en CBS, * Voor een goede vergelijking van de leeftijdsverdelingen is de bevolkingspiramide van Nederland per geslacht gewogen naar de totale geprognoseerde bevolking per geslacht van Rotterdam.

Ten opzichte van de landelijke ontwikkelingen blijft de Rotterdamse bevolking jong.

De grijze druk in Rotterdam is en blijft lager dan landelijk. In 2010 zijn er voor elke 65-plusser in Rotterdam 4,5 personen in de leeftijdsgroep 20 tot en met 64 jaar, in 2025 zijn dit er 4,2. Landelijk neemt dit aantal sterker af, namelijk van 4,0 naar 2,6 personen voor elke 65-plusser.

De verwachting is dat de Rotterdamse bevolking tot 2025 groeit met 2,9 procent, landelijk is dit 3,3 procent.

Figuur 2-3 Etnische groepen naar generatie, 2010

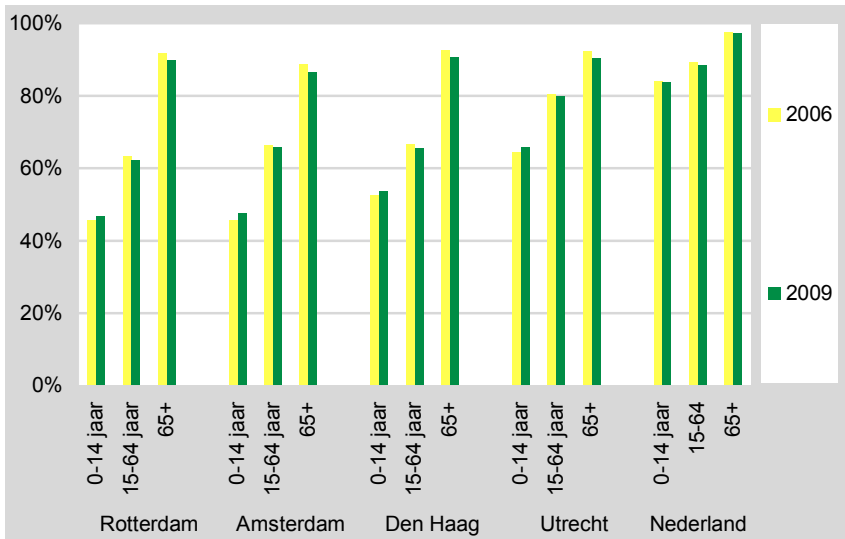

Bron: GBA, bewerking COS

In 2000 behoorde 60 procent van de allochtonen tot de eerste generatie, in 2010 is dit 56 procent. Binnen de etnische groepen varieert het aandeel eerste generatie van de helft tot tweederde deel in 2010.

De Bevolkingsprognose Rotterdam 2025 geeft aan dat het aandeel eerste generatie allochtonen tot 2025 niet veel verandert en ongeveer 55 procent zal zijn.

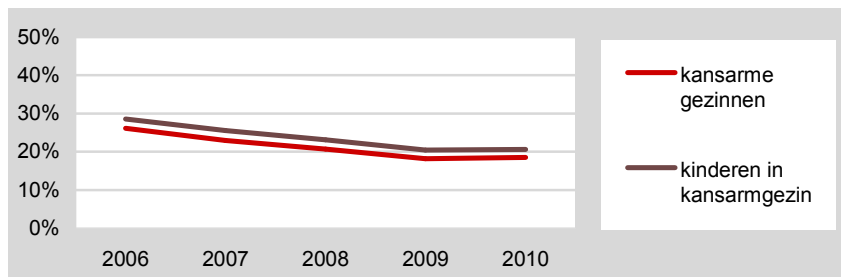
Figuur 2-4 Aandeel westerse inwoners (autochtonen en westerse allochtonen)

Bron: CBS, Statline

Onder de 65-plussers is het aandeel westersen rond de 90 procent in de grote steden en 98 procent landelijk. In de jongste leeftijdsgroep is het aandeel westersen het laagst in Rotterdam en Amsterdam. Het aandeel westerse inwoners zal de komende jaren dalen, met name in de grootste steden.

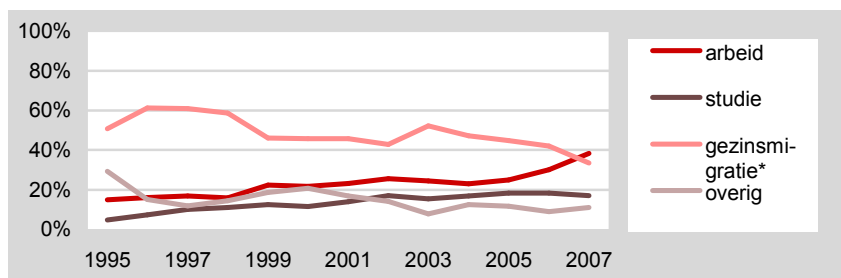
Figuur 2-5 Ontwikkeling van kansarme gezinnen* en aandeel kinderen onder de 18 jaar wonend in een kansarm gezin

Bron: GBA, bewerking COS * Een 'kansarm gezin' is gedefinieerd als een huishouden met een thuiswonend kind onder de 18 jaar waarvan minimaal één van de ouders als 'kansarm' is gedefinieerd. Een persoon wordt als 'kansarm' beschouwd als deze een niet-werkende werkzoekende is met een opleiding zonder startkwalificatie en/of met een bijstandsuitkering.

Het percentage kansarme gezinnen én het percentage kinderen dat in een kansarm gezin woont, zijn tot 2009 afgenomen. Gedurende 2009 zijn beiden met een halve procentpunt toegenomen.

Figuur 2-6 Migratiemotieven van immigranten in Rotterdam

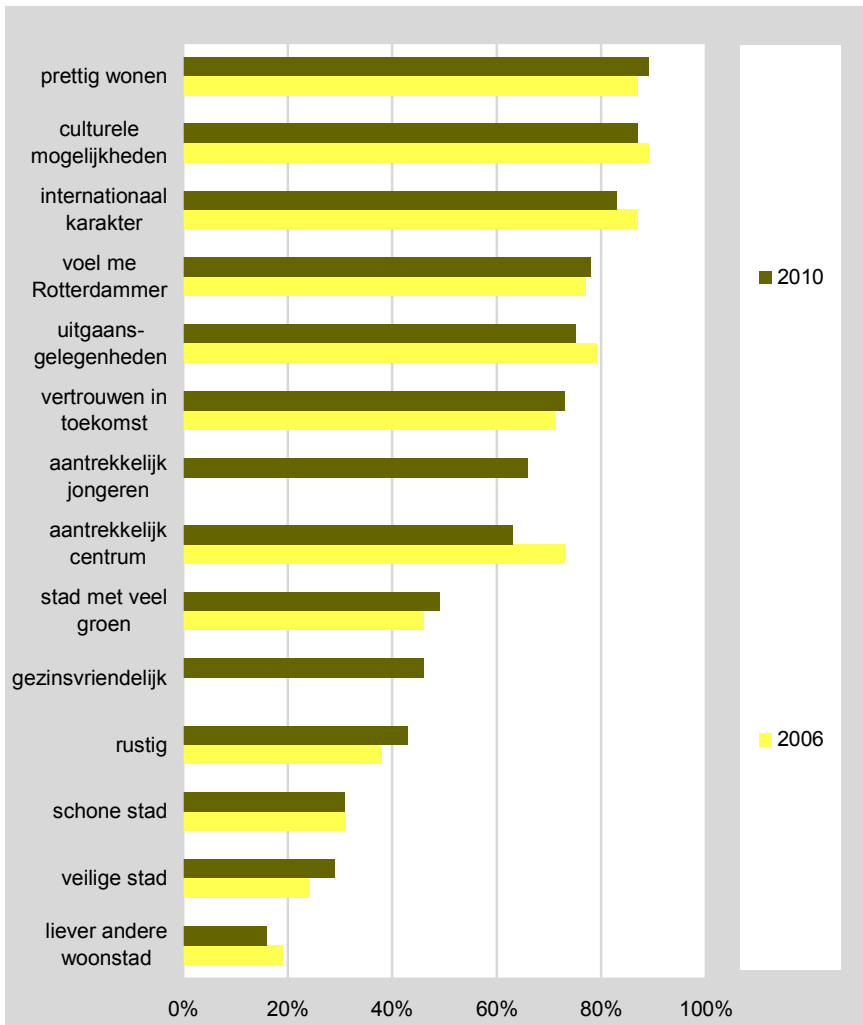

Bron: CBS * Gezinsmigratie bestaat uit gezinshereniging en -vorming

Immigratie naar Rotterdam vanwege werk is in betekenis toegenomen, de gezinsmigratie afgenomen. Het CBS¹ verwacht dat de immigratie vanwege werk structureel groter wordt. De te verwachten arbeidsmigranten komen vooral uit Europese landen en uit Azië.

¹ Bevolkingstrends, Jaargang 57 – 1^e kwartaal 2009, Centraal Bureau voor de Statistiek

Figuur 2-7 Imago van Rotterdam

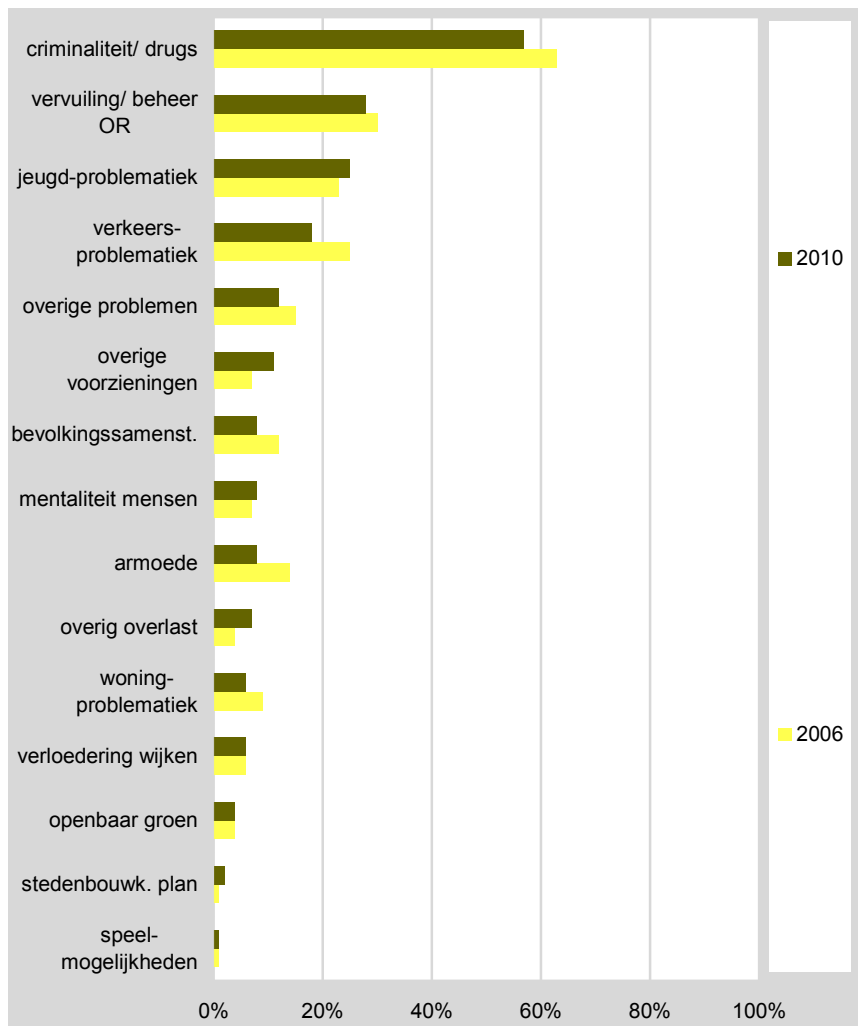

Bron: Omnibusenquête

Het imago van Rotterdam verschuift in de beleving van haar bewoners enigszins van het grootstedelijke karakter van de stad naar een rustige, meer gemoedelijke stad. Meer waardering is er voor prettig wonen, stad met veel groen, een rustige stad en een veilige stad. Minder waardering

is er voor culturele mogelijkheden, internationaal karakter, uitgaansgelegenheden en vooral voor de aantrekkelijkheid van het centrum.

Figuur 2-8 Belangrijkste problemen van Rotterdam volgens haar bewoners

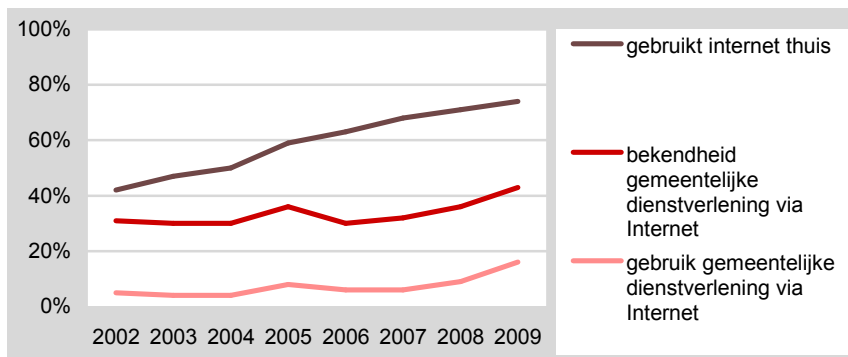

Bron: Omnibusenquête

Op jeugdproblematiek na vinden Rotterdammers dat de problemen in de stad niet zijn toegenomen. Problemen rondom criminaliteit en drugs worden nog steeds door Rotterdammers het vaakst genoemd als belangrijkste probleem van hun stad.

3 Bestuur en dienstverlening

Figuur 3-1 Percentage Rotterdammers dat thuis internet gebruikt en bekendheid en gebruik van gemeentelijke dienstverlening via internet

Bron: Omnibusenquête

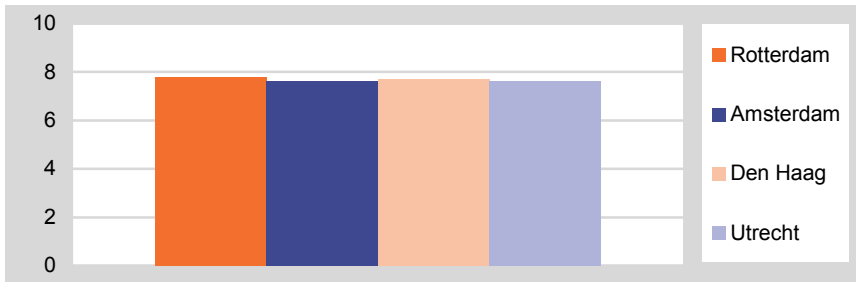
Drie kwart van de Rotterdammers maakte in 2009 gebruik van internet thuis. De meting van 2010 waarbij geen onderscheid meer wordt gemaakt naar thuis of elders, geeft ook drie kwart aan. Onder Amsterdammers is dit negen op tien van de inwoners.²

Ruim twee op de vijf Rotterdammers is bekend met gemeentelijke dienstverlening via de website. Dit is even bekend als de Amsterdamse gemeentelijke website onder Amsterdammers.

De gemeentelijke dienstverlening via internet wordt door steeds meer Rotterdammers gebruikt.

² De Amsterdamse burgermonitor 2009, OenS, gemeente Amsterdam

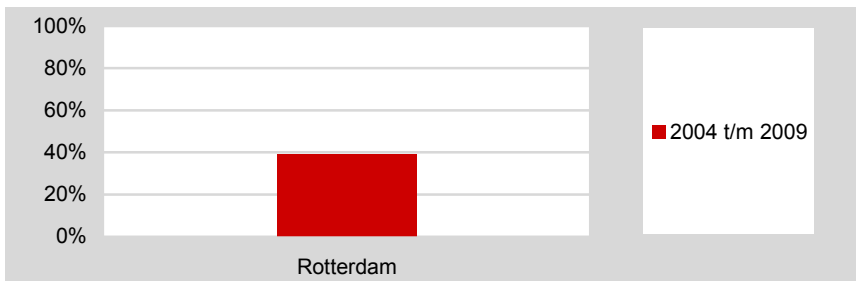
Figuur 3-2 Oordeel burger over kwaliteit dienstverlening gemeente: waardering aan de publieksbalie, 2008

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

De kwaliteit van de dienstverlening aan de publieksbalie wordt ongeveer gelijk beoordeeld in de vier grote steden.

Figuur 3-3 Vermindering administratieve lasten* bij ondernemers

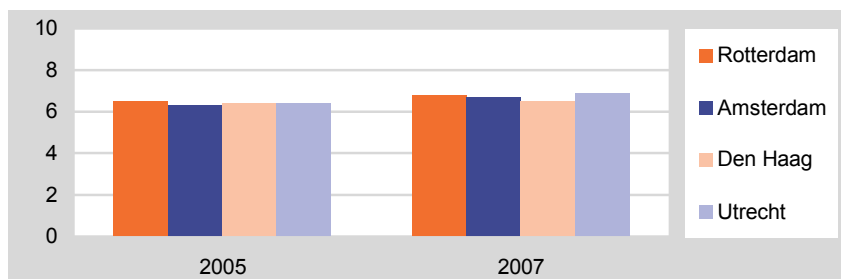

Bron: Sira, OBR, * De kosten voor bedrijven om te voldoen aan informatieverplichtingen die voortvloeien uit de regelgeving van de overheid.

De administratieve lasten bij ondernemers zijn fors afgenomen. De afname is bereikt door het afschaffen van vergunningen, het omzetten van een vergunning in algemene regels, het beperken van indieningsvereisten en het mogelijk maken van het digitaal aanvragen van producten.³

³ Eindmeting AL Bedrijven Rotterdam v0.7 – concept, SIRA Consulting

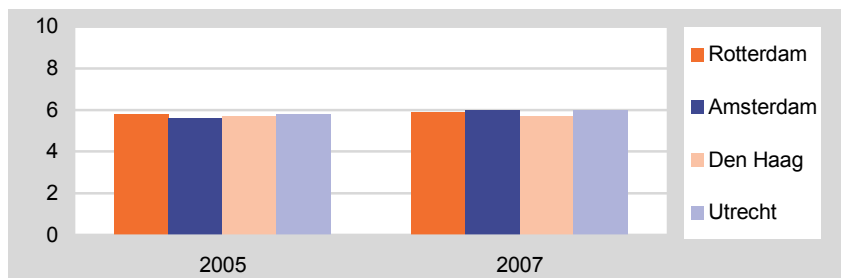
Figuur 3-4 Algemeen oordeel van ondernemers over ondernemersklimaat

Bron: Benchmark gemeentelijk ondernemersklimaat

Het ondernemersklimaat wordt in 2007 in Rotterdam even goed gevonden als in Amsterdam en Utrecht. Ten opzichte van 2005 hebben de gemeenten, op Den Haag na, een betere score gekregen.

Figuur 3-5 Oordeel dienstverlening van de gemeente

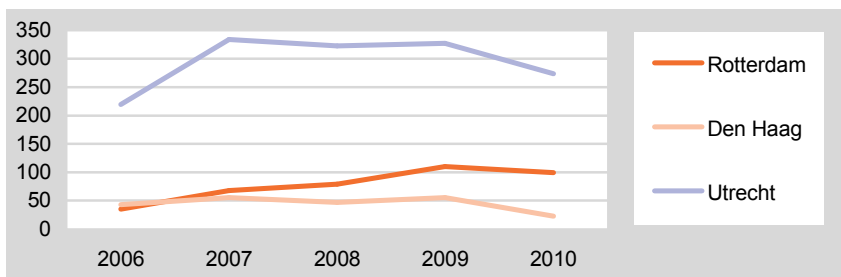

Bron: Benchmark gemeentelijk ondernemersklimaat

De dienstverlening van de gemeente wordt door ondernemers in Rotterdam even goed gewaardeerd als in Amsterdam en Utrecht. Het oordeel van Rotterdamse ondernemers is nauwelijks verbeterd ten opzichte van 2005.

4 Algemene middelen

Figuur 4-1 Rangorde G4-Gemeenten* woonlastendruk voor meerpersoonshuishoudens (1=laagst)

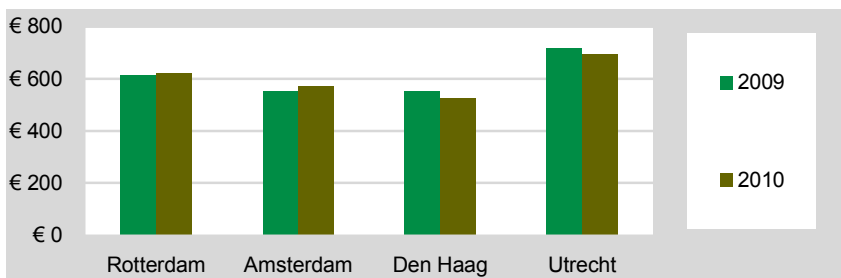

Bron: Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO)

* Voor Amsterdam zijn alleen gegevens over de stadsdelen bekend.

In 2010 hoort Rotterdam nog net tot de honderd gemeenten met de laagste woonlastendruk voor meerpersoonshuishoudens. In 2010 is de lastendruk ten opzichte van andere gemeenten gedaald, in de jaren daarvoor gestegen.

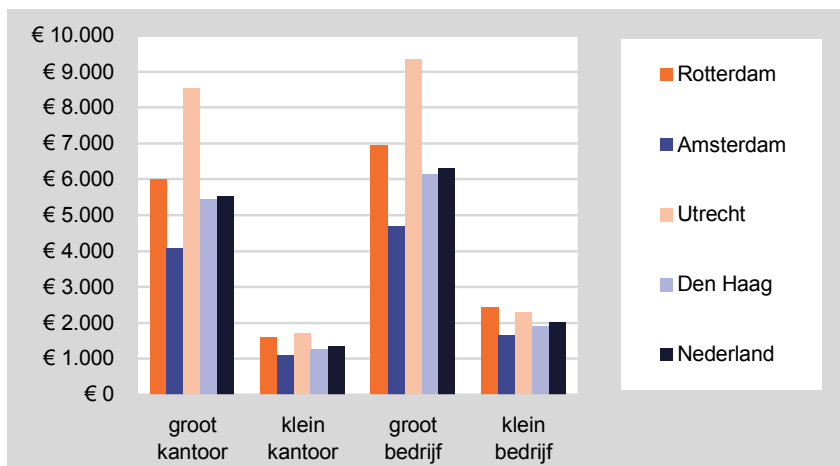
Figuur 4-2 Lokale lasten voor burgers met koopwoning

Bron: Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO)

De lokale lasten voor burgers met een koopwoning zijn in Rotterdam en Amsterdam licht gestegen en in de andere twee steden gedaald. In Rotterdam zijn deze lasten lager dan in Utrecht en hoger dan in Amsterdam en Den Haag.

Figuur 4-3 Totale gemeentelijke heffing in euro, 2007

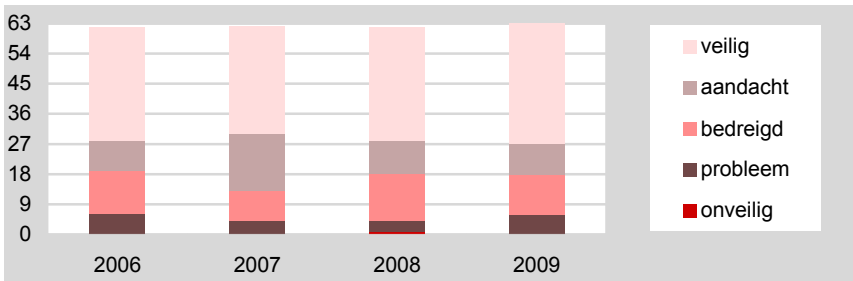

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

In Rotterdam en Utrecht is de gemeentelijke heffing voor kantoren en bedrijven hoger dan gemiddeld in Nederland.

5 Veiligheid

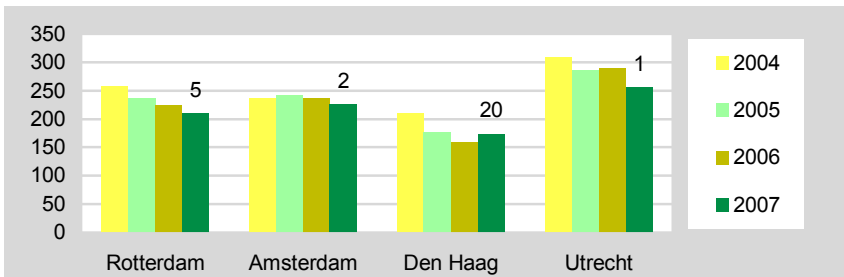
Figuur 5-1 Aantal wijken naar categorie volgens de veiligheidsindex

Bron: Directie Veiligheid

In 2009 is er geen onveilige wijk meer in Rotterdam, wel 6 wijken waar veiligheid een probleem is. De veiligheidsindex is vergeleken met 2008 een tiende gestegen, van 7,2 naar 7,3.

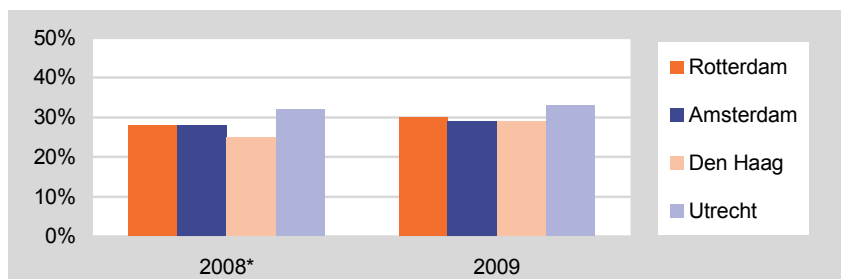
Figuur 5-2 Totaalscore op gemeentelijke veiligheidsindex (GVI) en rangorde in landelijke lijst

Bron: Politie & Wetenschap

De score van Rotterdam op de gemeentelijke veiligheidsindex (GVI) is in de periode 2004 – 2007 gedaald: dat betekent dat de veiligheid is verbeterd. In de rangorde van 250.000 plus gemeenten staat Utrecht bovenaan met de meeste delicten, Amsterdam op de tweede plek en Rotterdam vijfde.

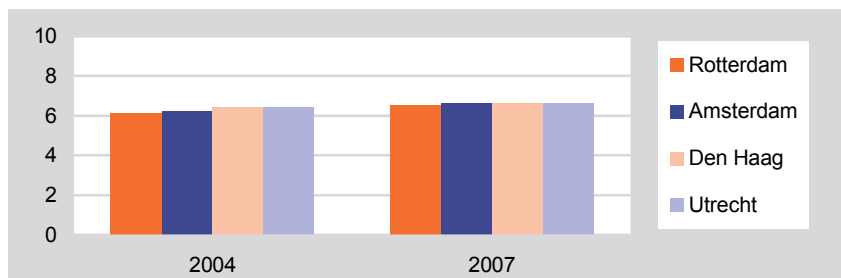
Figuur 5-3 Percentage bewoners dat zich (wel eens) onveilig voelt in de eigen woonbuurt

Bron: Veiligheidsenquêtes van de vier grote gemeenten, * Den Haag gemeten in 2007

Minder dan een derde van de Rotterdammers voelt zich (wel eens) onveilig in de eigen woonomgeving. Alleen in Utrecht is dit percentage in 2009 iets hoger.

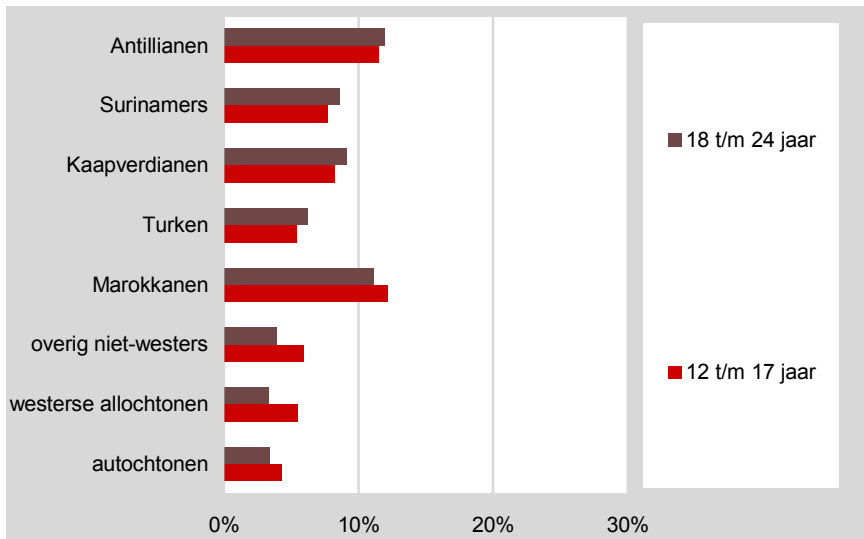
Figuur 5-4 Rapportcijfer veiligheid van ondernemers

Bron: Benchmark Gemeentelijk Ondernemersklimaat

Het rapportcijfer dat ondernemers geven voor veiligheid is in 2007 in alle vier de grote steden hoger dan in 2004. Verschillen tussen vier de steden zijn er nauwelijks.

Figuur 5-5 Percentage verdachten per leeftijdsgroep, 2008

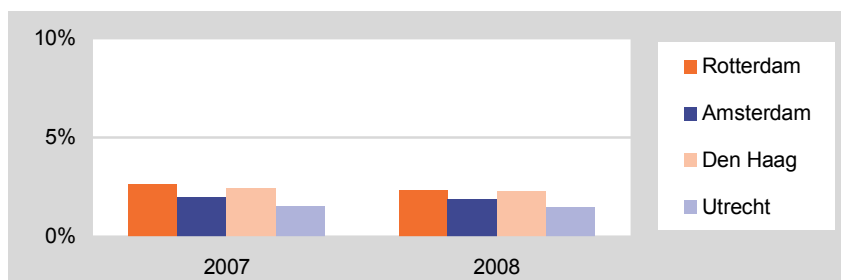

Bron: Monitor Antilliaanse Rotterdammers 2009, oorspronkelijk HKS, politie Rotterdam Rijnmond, bewerking RISBO

Analyse van Rotterdamse jongeren die in het jaar 2008 verdacht waren van betrokkenheid bij criminaliteit laat zien dat het percentage verdachten onder Antilliaanse en Marokkaanse jongeren hoger is dan onder de andere etnische groepen.

In de Monitor Antilliaanse Rotterdammers komt naar voren dat het wel of niet als verdachte geregistreerd zijn, samenhangt met etniciteit, schoolverzuim, voortijdig schoolverlaten en uitkeringsafhankelijkheid. Gewezen wordt op de relatieve beperkte verklaringskracht van deze factoren. De verklaring van crimineel gedrag moet eerder worden gezocht bij andere factoren zoals de gezinssituatie, problemen in de opvoeding, psychosociale problemen en dergelijke.

Figuur 5-6 Percentage verdachten 25 jaar en ouder

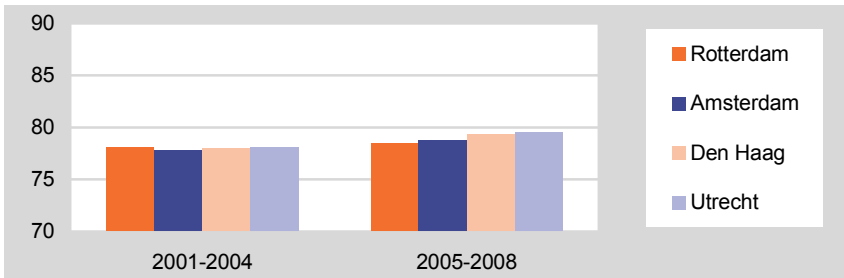

Bron: HKS, bewerkt door KLPD/DNRI

Rotterdam heeft samen met Den Haag in 2008 het hoogste percentage volwassen verdachten. Het Rotterdams percentage is in vergelijking met 2007 lager.

6 Volkgezondheid en zorg

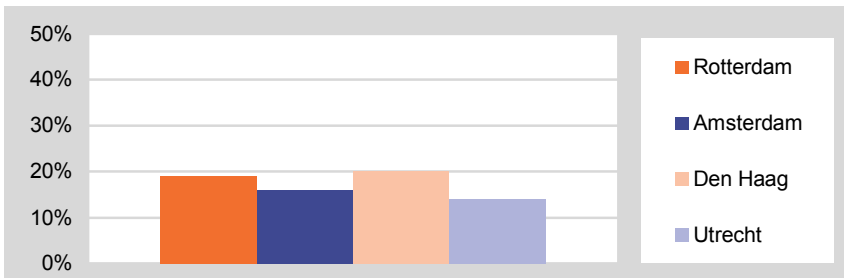
Figuur 6-1 Levensverwachting

Bron: CBS, bewerkt door RIVM

De levensverwachting is in de steden Rotterdam en Amsterdam lager dan in Den Haag en Utrecht en is in Rotterdam minder gestegen dan in de andere drie grote steden. Hogere levensverwachtingen worden gevonden in de regio's rond de grote steden.

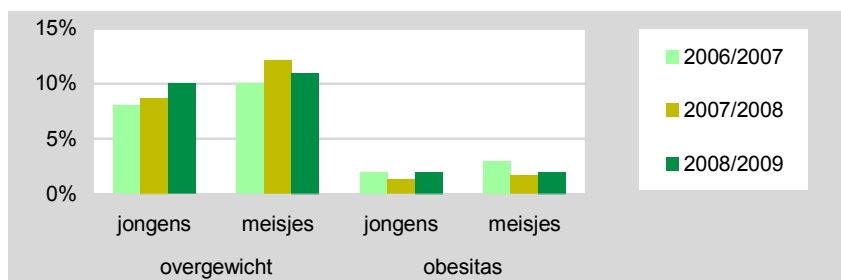
Figuur 6-2 Percentage bewoners dat de gezondheid als matig of slecht ervaart, 2008

Bron: Gezondheidsenquêtes GGD's van de vier grote gemeenten (G4, op gezondheid uitgemeten, GGD's van de vier grote gemeenten)

Het percentage bewoners dat de eigen gezondheid als matig of slecht ervaart is in Rotterdam en Den Haag iets hoger. Achtergrondkenmerken (etniciteit, opleidingsniveau, financiële situatie, etc.) verklaren het verschil in het ervaren van de eigen gezondheid.

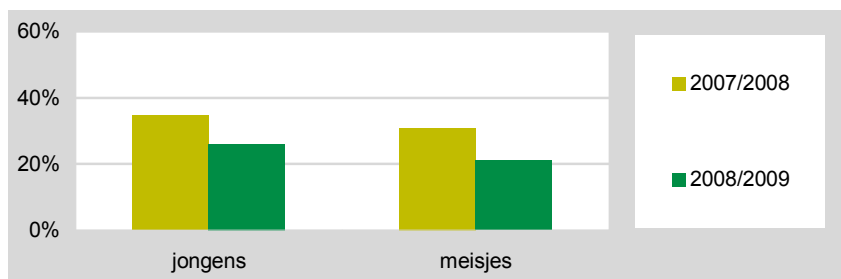
Figuur 6-3 Overgewicht bij peuters

Bron: Jeugdmonitor, GGD Rotterdam-Rijnmond

Overgewicht is sinds 2006 onder peuterjongens iets toegenomen.

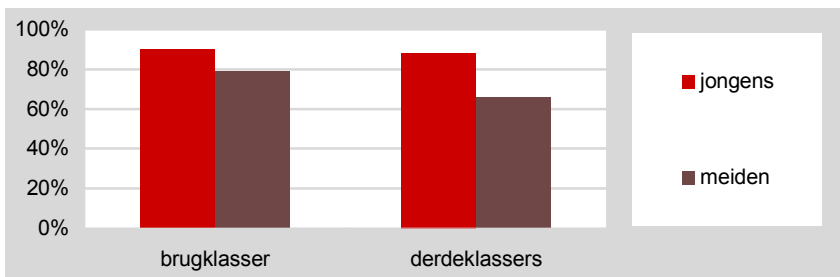
Figuur 6-4 Percentage kleuters dat minstens vijf dagen per week buiten speelt

Bron: Jeugdmonitor, GGD Rotterdam-Rijnmond

Het aandeel kleuters dat veel buiten speelt, wordt kleiner.

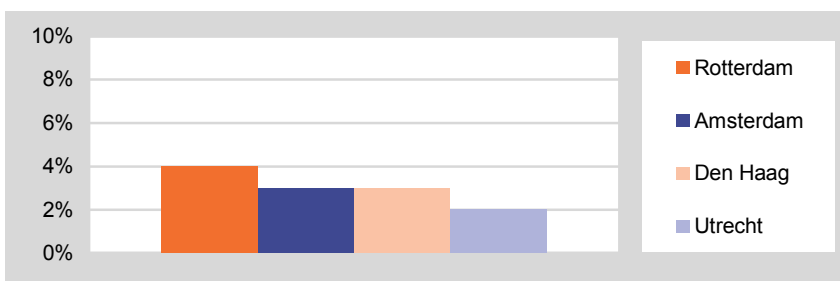
Figuur 6-5 Percentage brugklassers en derdeklassers dat minstens twee keer per week sport buiten schooltijd, 2008/2009

Bron: Jeugdmonitor, GGD Rotterdam-Rijnmond

Het percentage jongens in de brugklas en derde klas voortgezet onderwijs dat twee keer per week buiten schooltijd sport, is hoger dan onder meiden. Onder meiden neemt sportdeelname met het ouder worden sterker af dan onder jongens. Ten opzichte van het schooljaar ervoor sporten de meiden vaker. Het buiten schooltijd sporten is onder jongens ook toegenomen maar in mindere mate dan bij meiden.

Figuur 6-6 Percentage bewoners dat de laatste vijf jaar slachtoffer is geweest van huiselijk geweld, 2008

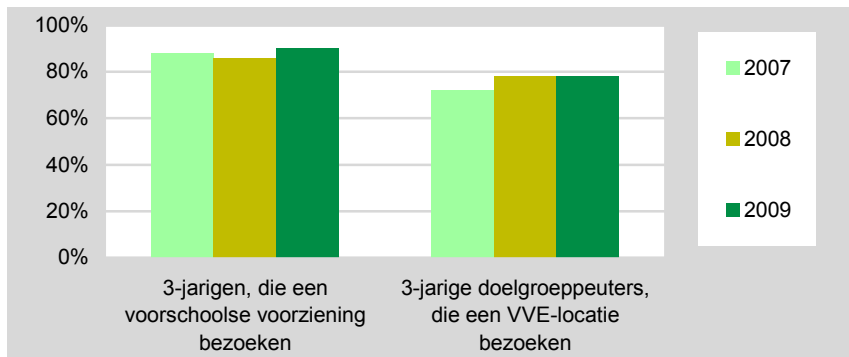

Bron: Gezondheidsenquêtes GGD's van de vier grote gemeenten

Huiselijk geweld komt vaker voor in Rotterdam dan in de andere grote steden. Het verschil tussen Rotterdam en de andere steden wordt niet verklaard door verschillen in de achtergrondkenmerken.

7 Onderwijs

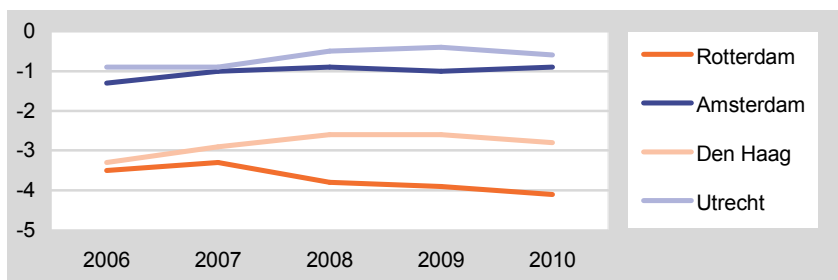
Figuur 7-1 Deelname driejarigen en driejarige doelgroepleerlingen in voorschoolse educatie op 1 oktober

Bron: VVE-monitor Rotterdam, COS

Het bereik van doelgroepleerlingen in de voorschoolse educatie is in 2009 niet gestegen ten opzichte van het jaar ervoor.

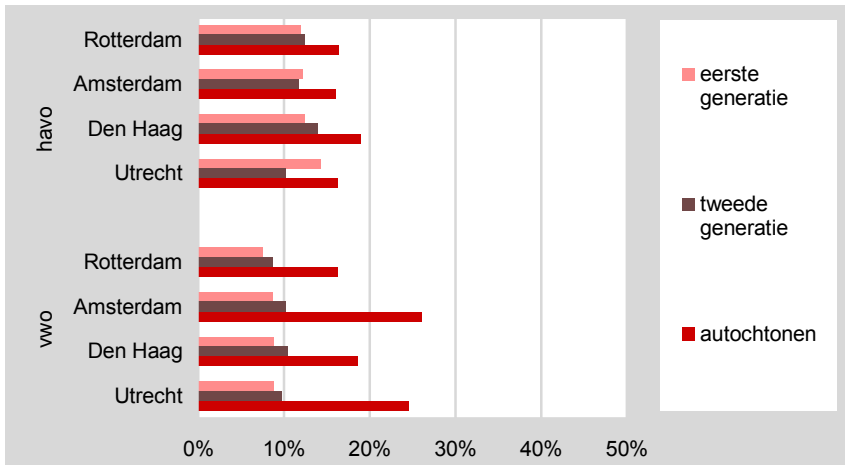
Figuur 7-2 Cito-eindtoets basisschool: ontwikkeling van het verschil in score met de gemiddelde score Nederland

Bron: Cito, bewerking COS

Het verschil van de gemiddelde Cito-score van de Rotterdamse basisschoolleerlingen met het Nederlands gemiddelde is groter dan bij de andere grote steden en wordt sinds 2006 groter. Bij de andere grote steden wordt het verschil juist kleiner.

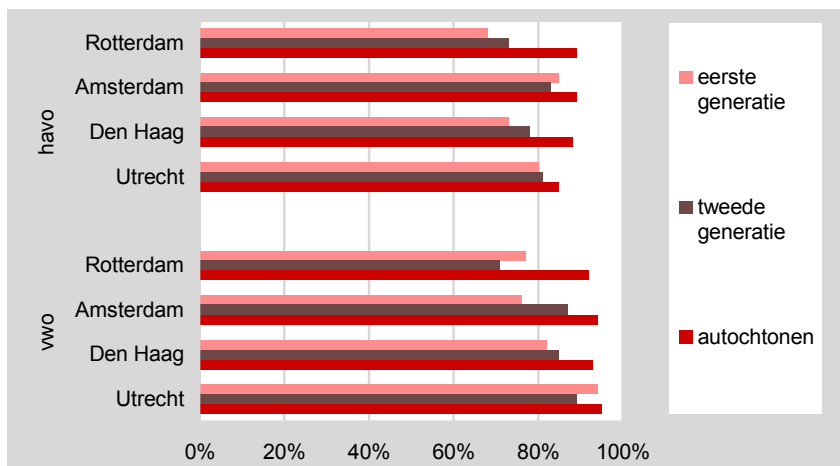
Figuur 7-3 Deelnamepercentages naar havo en vwo (leerjaar 3 en hoger), 2008/2009*

Bron: CBS, Statline, * voorlopige cijfers

De havo-deelname in Rotterdam komt overeen met die in Amsterdam. De deelname van Rotterdamse jongeren op de vwo is vooral onder autochtonen lager dan in de andere steden.

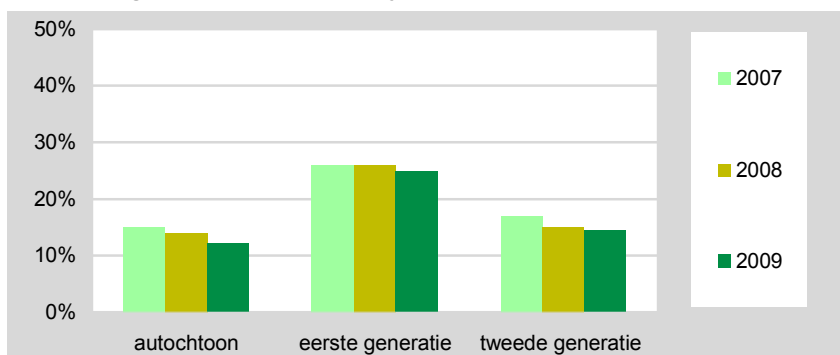
Figuur 7-4 Slaagpercentages naar havo en vwo, 2008/2009*

Bron: CBS, Statline, *voorlopige cijfers

De slaagpercentages vwo en havo van de eerste en tweede generatie Rotterdamse allochtonen zijn lager dan in de andere grote steden.

Figuur 7-5 Percentage voortijdig schoolverlaters (VSV-ers) in de leeftijdsgroep 17 tot en met 22 jaar

Bron: Onderwijspositie, JOS/COS

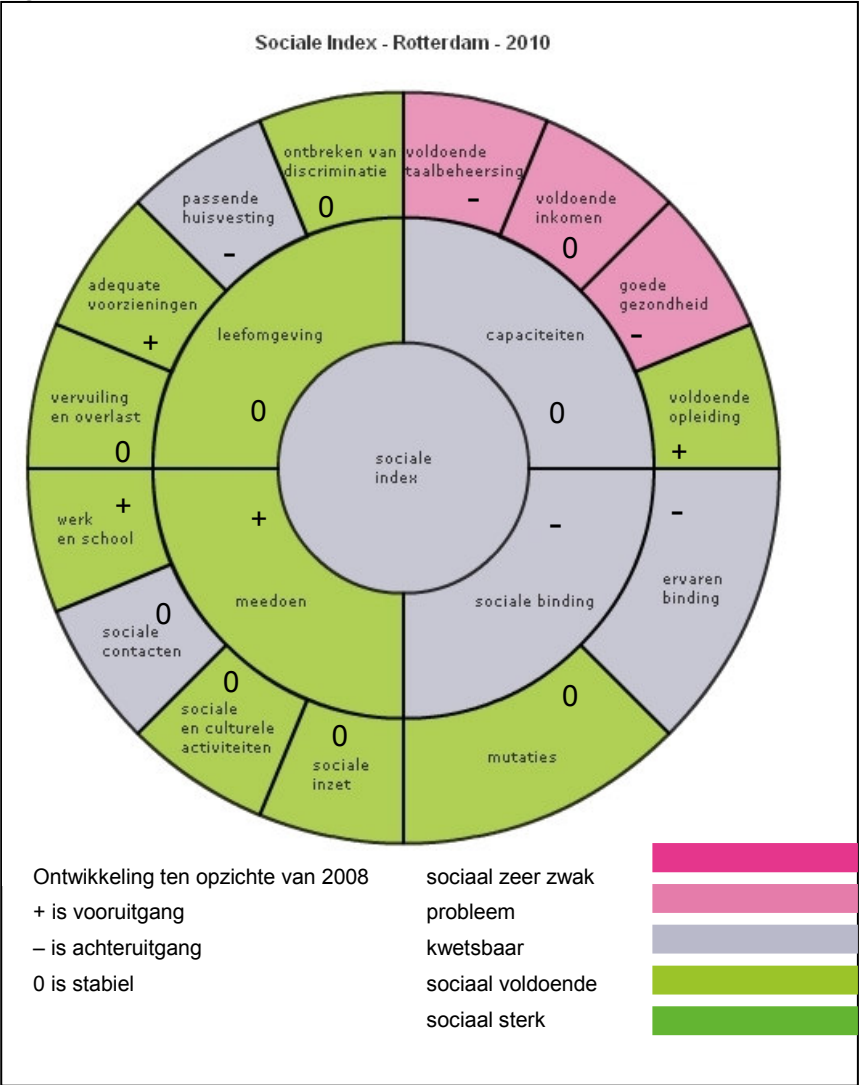
Het percentage voortijdig schoolverlaten daalt. Onder de eerste generatie allochtone jongeren is het voortijdig schoolverlaten niet alleen het

hoogst maar ook de afname is het kleinst.

Cijfers over voortijdig schoolverlaten in 2006/2007 van het CBS laten zien dat in Rotterdam en Amsterdam de percentages wat hoger zijn dan in Den Haag en Utrecht.

8 Participatie

Figuur 8-1 Sociale index

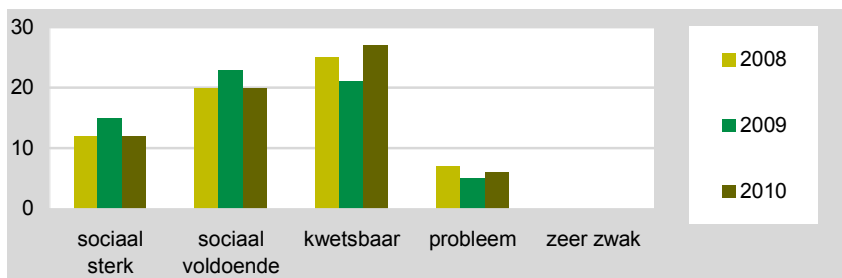

Bron: Sociale Index, COS

De Sociale Index is in 2010 even hoog als in 2008, namelijk 5,8. In 2009 scoorde Rotterdam op stedelijk niveau nog een 6,0 op de Sociale Index. Zoals vorig jaar is voorspeld in de Sociale Index 2009, is de economische crisis zichtbaar in de uitkomsten van de Sociale Index 2010. Geconstateerd kan worden dat de Rotterdammers dit jaar minder positief heeft geantwoord op beleevingsvragen zoals “Kunt u rondkomen van uw inkomen?” en “Bent u tevreden met uw woning?” dan in 2009. De objectieve gegevens (registraties) zijn voor het merendeel gelijk/stabiel gebleven ten opzichte van 2009 en 2008. Op het aspect Meedoen is ten opzichte van 2008 vooruitgang geboekt, mede door toedoen van de stijging op het thema Werk en School. In 2009 is het aspect Meedoen van “kwetsbaar” naar “sociaal voldoende” gegaan en is dat in 2010 gebleven. Een geringe achteruitgang in 2010 ten opzichte van 2009 is te zien bij het aspect Sociale Binding, vooral door het thema *ervaren* binding. Er is hierbij overigens wel sprake van een overgang van sociaal voldoende naar kwetsbaar.

De aspecten Leefomgeving en Capaciteiten blijven in dezelfde categorie als in 2008 en 2009, respectievelijk “sociaal voldoende” en “kwetsbaar”. Bij het aspect Leefomgeving ontwikkelt adequate voorzieningen zich positief en passende huisvesting vertoont een geringe daling. Bij het aspect Capaciteiten zien we bij de thema’s voldoende taalbeheersing en goede gezondheid een lichte daling.

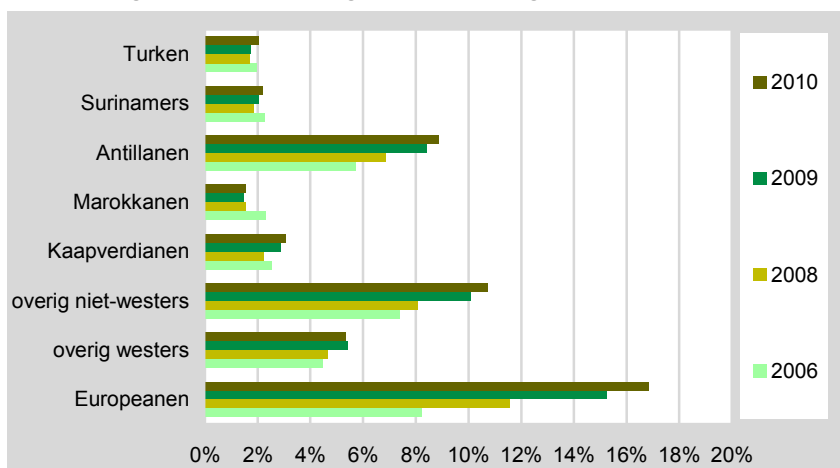
Figuur 8-2 Sociale index: wijken naar categorie

Bron: Sociale Index, COS

In 2010 zijn 32 van de 65 wijken “sociaal voldoende” of “sociaal sterk”. Dit aantal is even hoog als in 2008, maar 6 minder dan in 2009. Wel blijven de wijken waar de afgelopen bestuursperiode op gefocust, is stabiel.

Figuur 8-3 Nieuwkomers (korter dan twee jaar in Nederland) als percentage van de bevolking naar etnische groep

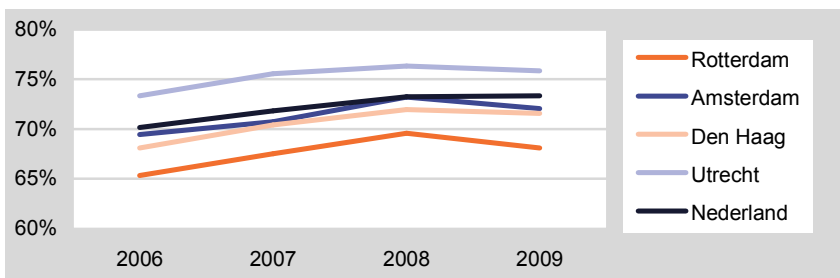

Bron: GBA, COS

Het aandeel nieuwkomers neemt toe onder Antillianen, overig niet-westersen en onder degenen afkomstig uit de Europese Unie (exclusief Nederland).

In de periode 2003 tot en met 2008 waren er gemiddeld zevenenhalfduizend immigranten per jaar. Verwacht wordt dat dit toeneemt naar achtenhalfduizend in de periode 2009 tot 2025. In 2009 waren dit er negenenhalfduizend.

Figuur 8-4 Netto-participatiegraad in de leeftijdsgroep 25 t/m 64 jaar*

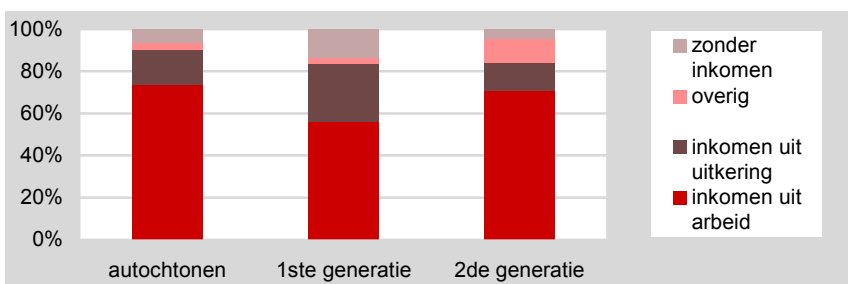

Bron: Enquête Beroepsbevolking, CBS, bewerking COS, * gemiddeld over het jaar

Het aandeel werkenden in de leeftijdsgroep 25 tot en met 64 jaar is in Rotterdam lager dan in de andere grote steden en Nederland.

In het afgelopen decennium is de netto-participatie van laag opgeleiden in Rotterdam en Amsterdam lager dan in Den Haag en Utrecht. In 2007 en 2008 leek er een trend ingezet waarbij de netto-participatie onder laag opgeleiden in Rotterdam toeneemt. De cijfers van 2009 bevestigen deze trend niet: de netto-participatie onder laag opgeleiden is lager dan in 2008 én lager dan in Den Haag en Utrecht.

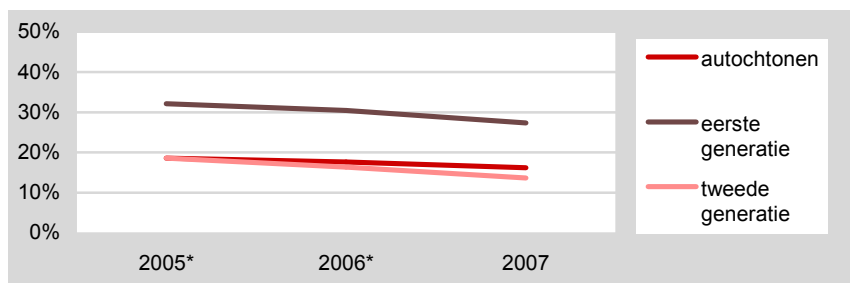
Figuur 8-5 Aandeel personen (23 t/m 64 jaar) naar inkomenssituatie, 2007

Bron: Regionaal Inkomensonderzoek, CBS, bewerking COS

Het aandeel personen met inkomen uit arbeid is het laagst binnen de eerste generatie allochtonen en het aandeel met inkomen uit uitkering het hoogst.

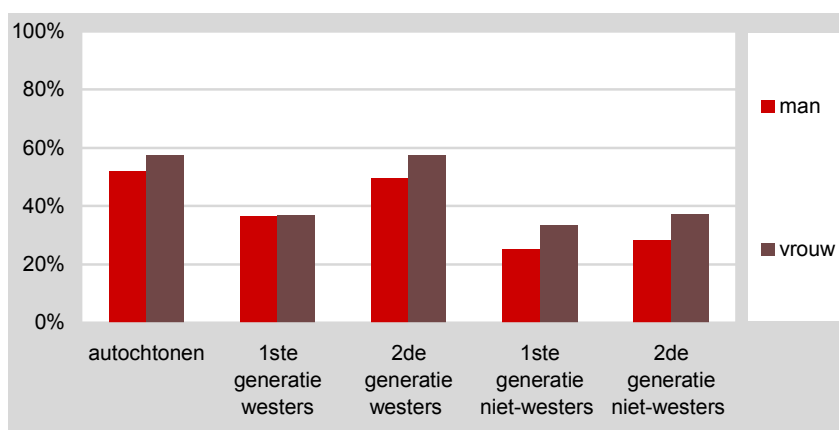
Figuur 8-6 Ontwikkeling aandeel personen (23 tot en met 64 jaar) met een inkomen uit een uitkering

Bron: Regionaal Inkomensonderzoek, CBS, bewerking COS *voorlopige cijfers

Het aandeel personen met inkomen uit uitkering is gedaald. In 2007 is het percentage autochtonen met inkomen uit uitkering iets hoger dan bij de tweede generatie allochtonen. Hierbij speelt de gemiddelde jongere leeftijd van de tweede generatie een rol. De tweede generatie allochtonen is - in de leeftijdsgroep 23 tot en met 64 jaar – gemiddeld 34 jaar, de autochtonen 43 jaar, de eerste generatie 41 jaar.

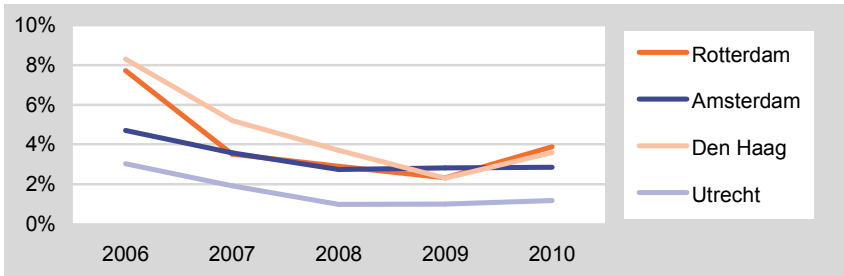
Figuur 8-7 Percentage jongeren 21 en 22 jaar met een startkwalificatie, 2009

Bron: Onderwijspositie, JOS/COS

Het percentage autochtone jongeren en westerse jongeren van de tweede generatie met een startkwalificatie is hoger dan bij de andere groepen. Vrouwen hebben vaker een startkwalificatie dan mannen.

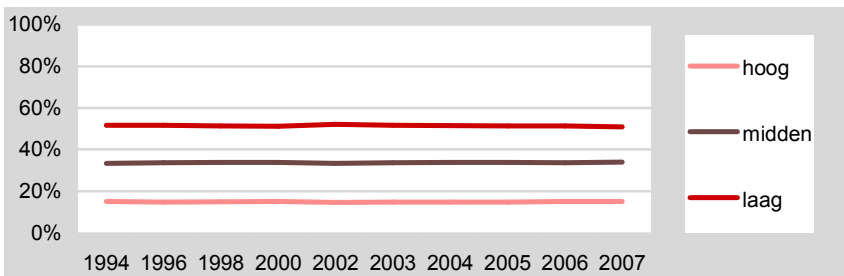
Figuur 8-8 Percentage jongeren 21 en 22 jaar ingeschreven als niet-werkende werkzoekende

Bron: UWV-werkbedrijf en GBA, OenS-afdelingen grote gemeenten

Het percentage werkzoekende Rotterdamse jongeren is in 2009 gestegen. Aan het begin van dat jaar was het percentage lager dan in Amsterdam, aan het eind hoger. In Den Haag is het percentage vóór 2009 hoger dan in Rotterdam, begin 2009 en 2010 even hoog.

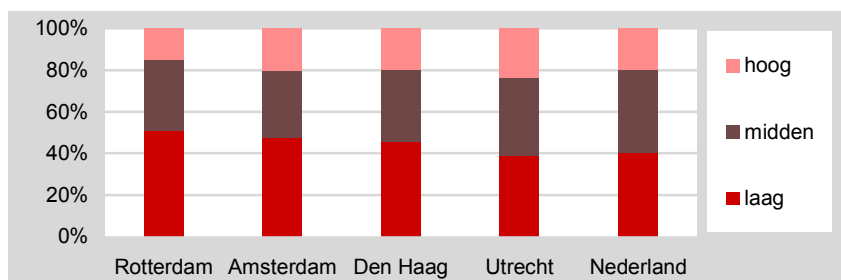
Figuur 8-9 Gestandaardiseerd huishoudinkomen* in Rotterdam

Bron: Regionaal Inkomensonderzoek, CBS, * verdeling in klassen laag, midden en hoog op basis van de verdeling van alle Nederlandse gestandaardiseerde huishoudinkomens naar 40 procent laag, 40 procent midden en 20 procent hoog.

Het aandeel huishoudens met een hoog, midden of laag inkomen is vanaf 1994 tot en met 2007 onveranderd.

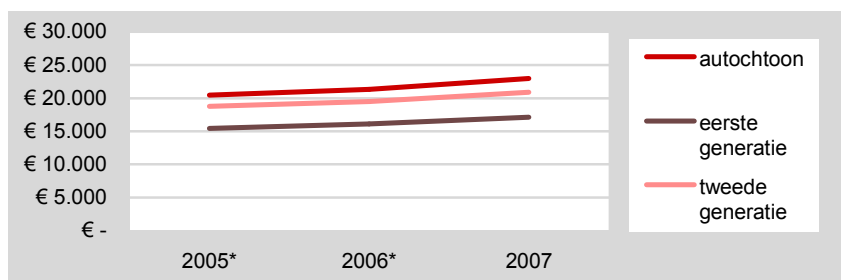
Figuur 8-10 Gestandaardiseerd huishoudinkomen, 2007

Bron: Regionaal Inkomensonderzoek, CBS

Ten opzichte van de andere grote steden en Nederland kent Rotterdam een hoog aandeel huishoudens met een laag inkomen, het aandeel hoge inkomens is lager.

Figuur 8-11 Ontwikkeling van het gemiddeld besteedbaar (gestandaardiseerd) huishoudinkomen

Bron: Regionaal Inkomensonderzoek, CBS, bewerking COS, *voorlopige cijfers

Huishoudens waarvan de hoofdkostwinner eerste generatie allochtoon is, beschikken over een lager besteedbaar inkomen dan de tweede generatie en autochtone huishoudens.

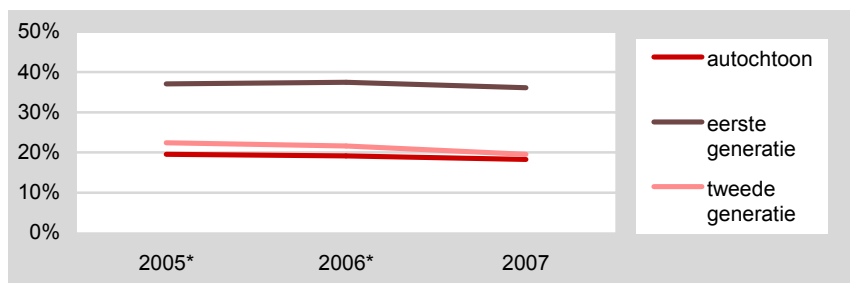
Figuur 8-12 Het gemiddeld besteedbaar (gestandaardiseerd) huishoudinkomen, 2007

Bron: Regionaal Inkomensonderzoek, CBS, bewerking COS

Het gemiddeld besteedbare huishoudinkomen is in Rotterdam voor alle drie de groepen het laagst. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde hebben autochtone huishoudens in de grote steden, behalve in Rotterdam, meer te besteden. Dit geldt ook voor tweede generatie allochtone huishoudens. Het besteedbaar inkomen van de eerste generatie allochtone huishoudens is in Rotterdam en Amsterdam lager dan landelijk.

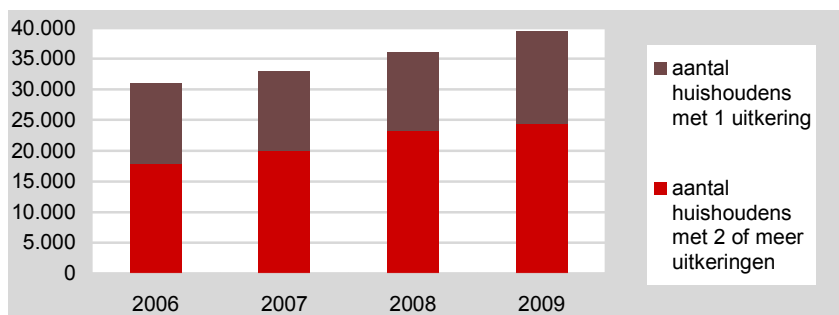
Figuur 8-13 Aandeel particuliere huishoudens onder 120% sociaal minimum

Bron: Regionaal Inkomensonderzoek, CBS, bewerking COS, *voorlopige cijfers

Het aandeel huishoudens onder 120 procent van het sociaal minimum is onder autochtone en tweede generatie allochtone huishoudens vrijwel gelijk en onder eerste generatie huishoudens aanzienlijk hoger (36 procent in 2007).

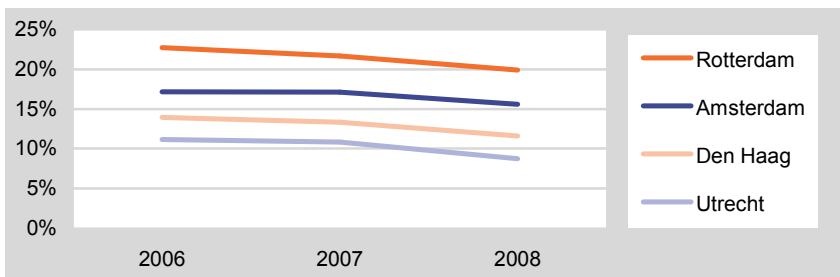
Figuur 8-14 Aantal huishoudens met bijzondere bijstandsuitkering

Bron: SoZaWe/GBA, COS

Het aantal huishoudens dat meerdere keren per jaar bijzondere bijstand ontvangt, is sinds 2006 met 27 procent toegenomen. Het aantal huishoudens dat meerdere keren in een jaar een uitkering krijgt, stijgt sneller dan het aantal huishoudens dat eenmaal een uitkering gedurende een jaar ontvangt.

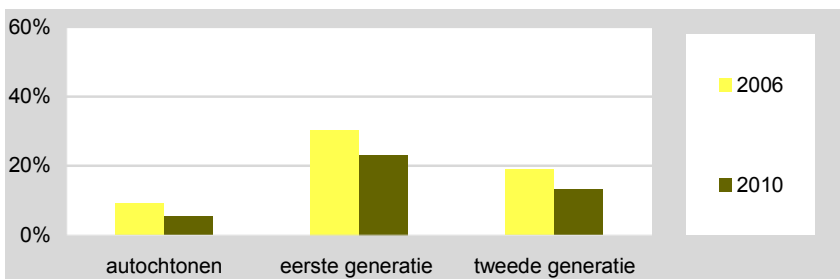
Figuur 8-15 Aandeel kinderen 0 tot en met 17 jaar dat in een bijstandsgezin* opgroeit

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, CBS * bij de bepaling van bijstandsgezin heeft minstens één van de ouders een bijstandsuitkering.

Het aandeel kinderen dat opgroeit in een bijstandsgezin is het hoogst in Rotterdam en het laagst in Utrecht. In de periode 2006-2008 is het aandeel in alle vier de grote steden gedaald.

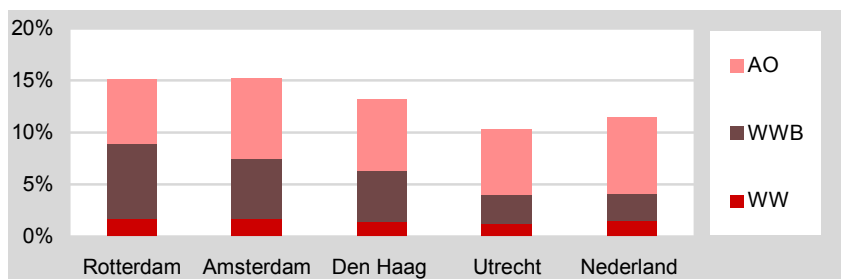
Figuur 8-16 Kinderen (0 t/m 17 jaar) die leven in een huishouden waar één van de ouders* op 1 januari een bijstandsuitkering heeft

Bron: SoZaWe / GBA, COS * naar generatie ouders

Kinderen tot en met 17 jaar waarvan tenminste één van de ouders behoort tot de eerste generatie allochtonen, leven in 23 procent van de gevallen in een gezin dat een bijstandsuitkering ontvangt. In 2006 was dit percentage hoger, namelijk 30 procent. Bij kinderen met autochtone ouders is dit percentage het laagst.

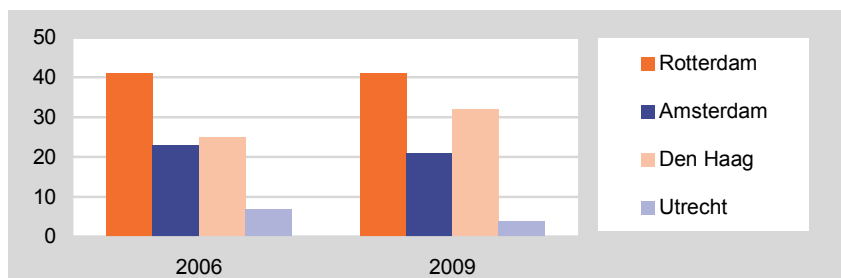
Figuur 8-17 Percentage bewoners in de leeftijdsgroep 15 tot en met 64 jaar met een AO, WW en/of WWB uitkering, 2009

Bron: SoZaWe en de Sociale Atlas, UWV-Bedrijf

Het aandeel van de leeftijdsgroep 15 tot en met 64 jaar dat een uitkering ontvangt, is in Rotterdam en Amsterdam vrijwel gelijk en hoger dan in Den Haag en Utrecht. In Rotterdam is het percentage bewoners met een bijstandsuitkering het hoogst, in Amsterdam het percentage arbeidsongeschikten.

Figuur 8-18 Sociaal Economische Index (1 = beste plek)

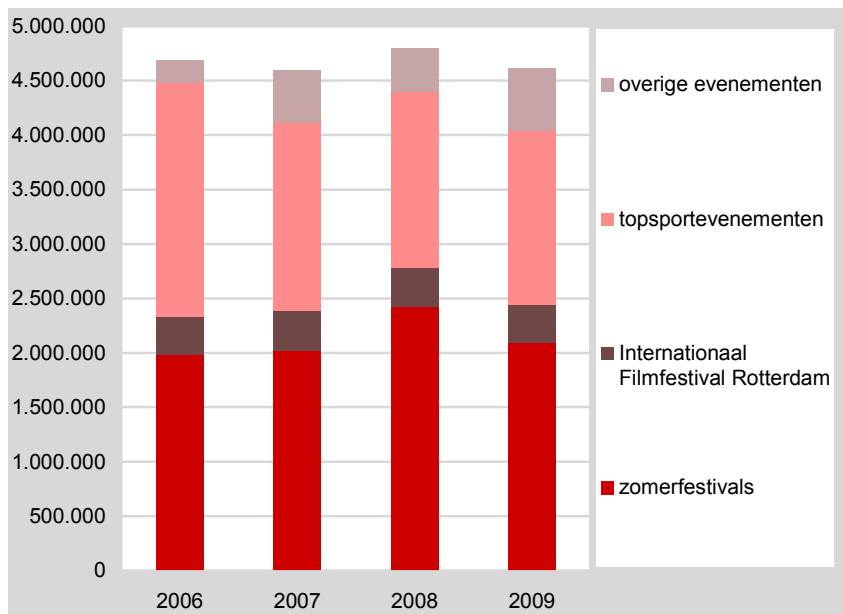

Bron: Atlas voor Gemeenten* De Sociaal-Economische Index wordt gebruikt om de sociaal-economische positie van 50 gemeenten met elkaar te vergelijken. De samenstelling is gebaseerd op kennis over de arbeidsmarkt, werkgelegenheid en lokale economie. Het bestaat uit gegevens over bijstand, opleiding, arbeidsmarktparticipatie zoals werk, werkloosheid, arbeidsongeschiktheid, en werkgelegenheid

Van de 50 grootste gemeenten in Nederland staat Rotterdam in 2009 op de 41ste plaats, op dezelfde plek als in 2006.

9 Cultuur, sport en recreatie

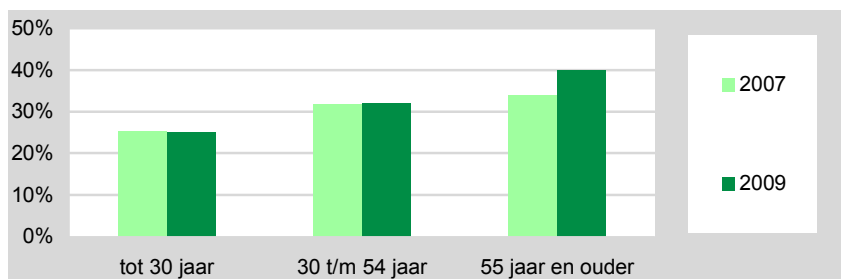
Figuur 9-1 Aantallen bezoekers bij evenementen en festivals in Rotterdam

Bron: Rotterdam Festivals, Rotterdam Marketing

Het aantal bezoekers van evenementen en festivals is in 2009 lager dan in 2008 en vergelijkbaar met 2007.

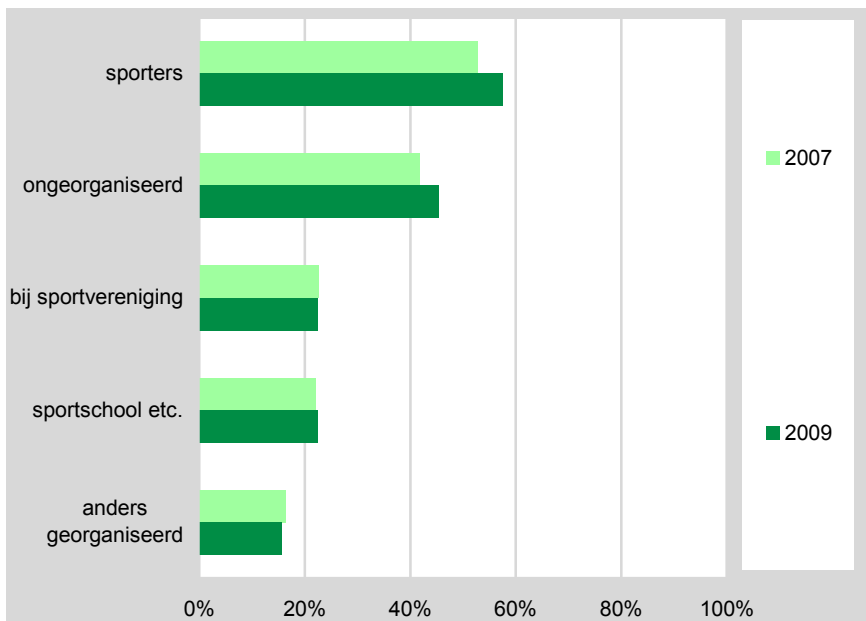
Figuur 9-2 Percentage Rotterdammers dat minstens 10 boeken per jaar leest

Bron: Vrijetijdsomnibus, COS

Het percentage Rotterdammers dat minstens 10 boeken per jaar leest, is het hoogst bij de leeftijdsgroep 55 jaar of ouder en is alleen bij deze leeftijdsgroep de laatste twee jaar gestegen.

Figuur 9-3 Percentage sporters en naar verband waarin wordt gesport*

Bron: Vrijtijdsomnibus, COS, * sporters kunnen in verschillende verbanden sporten

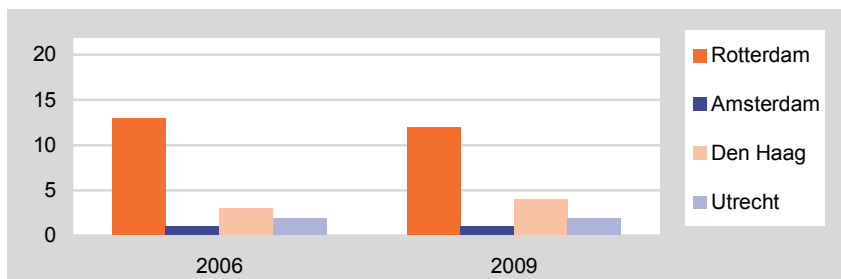
Het percentage sportende Rotterdammers van 13 tot en met 75 jaar is gestegen. De mate waarin ongeorganiseerd wordt gesport, is toegenomen.

Uit analyse van gemeentelijke enquêtebestanden¹ over de periode 2006 en 2007 blijkt dat het percentage sporters in Rotterdam en Den Haag lager is dan in Amsterdam en Utrecht.

¹ Sportdeelname in grote steden: een wereld van verschil? W.J.H. Mulier Instituut, december 2009

10 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen

Figuur 10-1 Woon aantrekkelijkheidsindex (1 = beste plek)

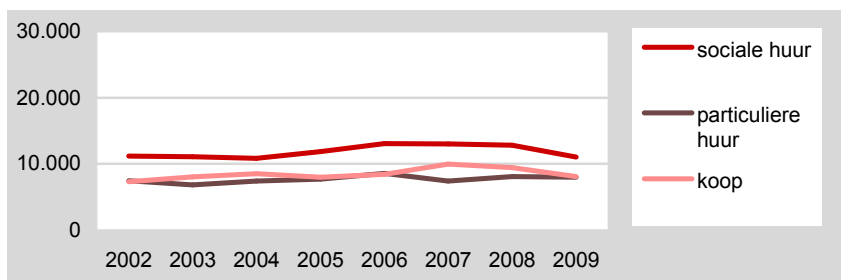

Bron: Atlas voor Gemeenten

De woon aantrekkelijkheid van Rotterdam wordt het minst gewaardeerd van de vier grote steden en is sinds 2006 weinig veranderd.

De woon aantrekkelijkheidsindex is samengesteld op basis van informatie over bereikbaarheid van banen, cultuur, veiligheid, koopwoningen, culinair aanbod, nabijheid natuurgebieden, aanwezigheid universiteit en het historisch karakter van de stad.

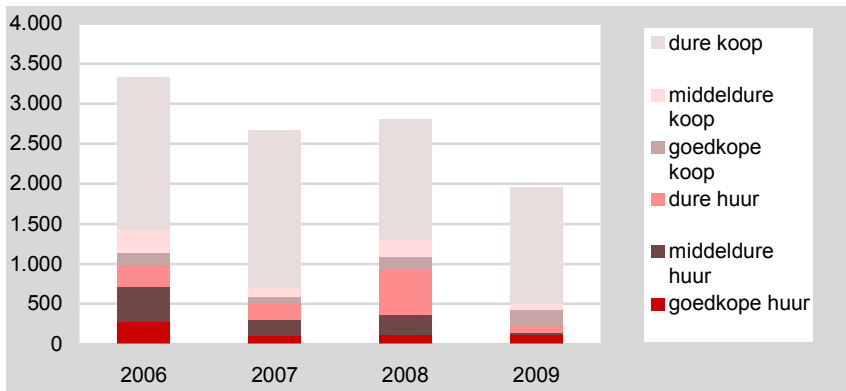
Figuur 10-2 Aantal verhuisde huishoudens per sector*

Bron: WBOB, *sector waar naar is verhuisd

Het aantal verhuizingen naar de sectoren sociale huur en koop is in 2009 afgenomen. De laatste jaren daarvoor was dit tamelijk stabiel.

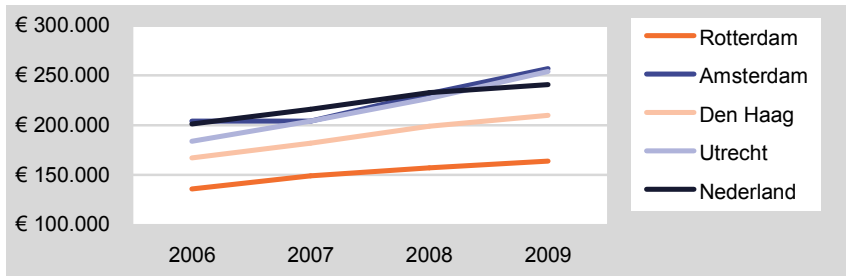
Figuur 10-3 Opgeleverde nieuwbouwwoningen naar prijsklasse en sector

Bron: dS+V

Vier op de vijf in 2009 opgeleverde woningen behoort tot het dure segment van de woningmarkt. Het overgrote deel zijn koopwoningen.

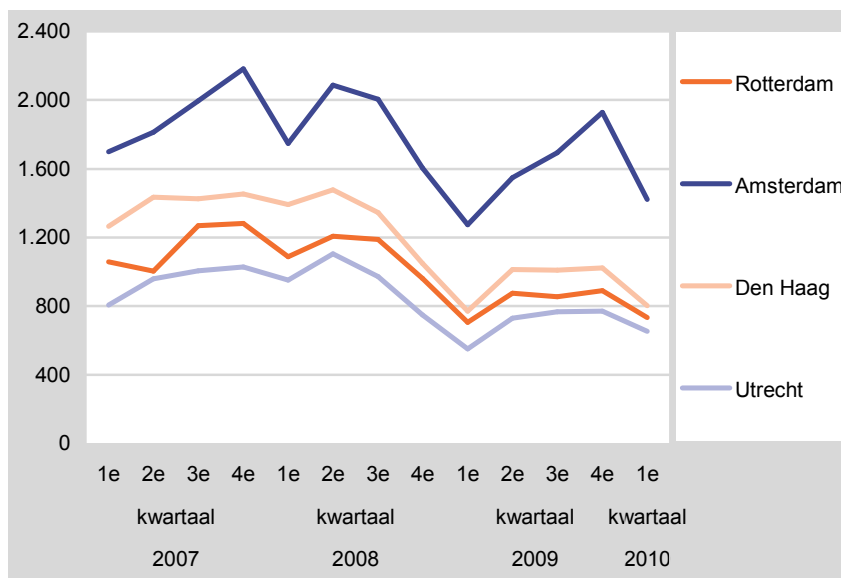
Figuur 10-4 Gemiddelde WOZ-waarde woningen

Bron: Statline, CBS

De gemiddelde WOZ-waarde van woningen is gestegen. De Rotterdamse waarde blijft ver onder die van de andere drie grote steden en het landelijk gemiddelde.

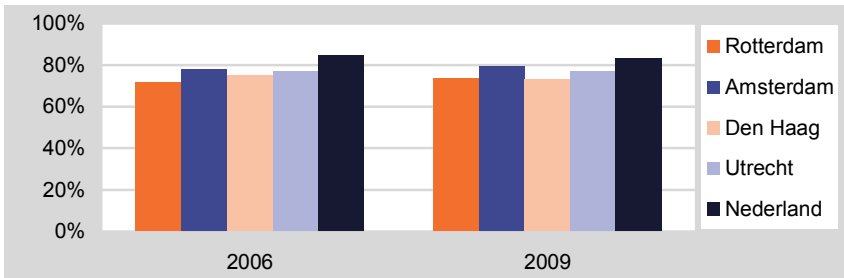
Figuur 10-5 Aantal koopovereenkomsten bestaande woningen op de woningmarkt

Bron: NVM

Het aantal koopovereenkomsten van bestaande woningen vertoont ten gevolge van de economische crisis een terugval vanaf het derde kwartaal van 2008. Ieder jaar laat het eerste kwartaal een (kleine) terugval zien. Zo ook het eerste kwartaal van 2010. Het aantal verkochte woningen is in het eerste kwartaal in 2010 echter hoger dan in 2009 en daarmee lijkt het dieptepunt voorbij. De ontwikkeling in Rotterdam wijkt niet af van die in de andere grote steden.

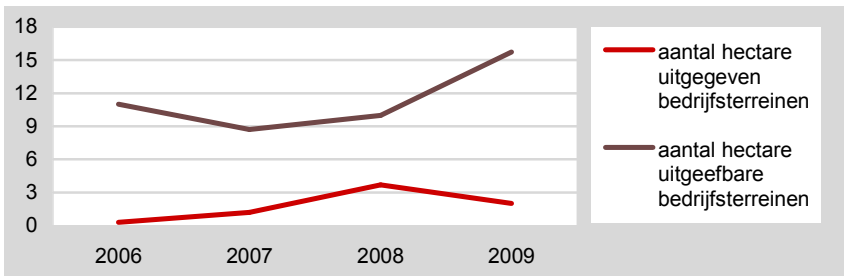
Figuur 10-6 Aandeel huishoudens dat (zeer) tevreden is met de woonomgeving

Bron: WoON, VROM

In de grote steden zijn de bewoners minder tevreden over de woonomgeving dan gemiddeld in Nederland, in Rotterdam het minst.

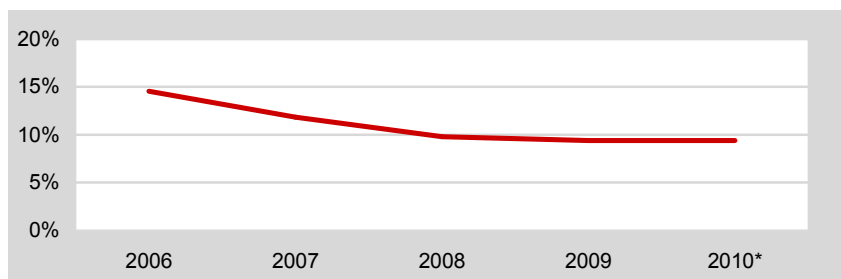
Figuur 10-7 Aantal hectare uitgegeven door het OBR en uitgeefbare bedrijfsterreinen* (excl. kantoorlocaties)

Bron: Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam (OBR) *direct beschikbare grond binnen Rotterdam in eigendom van de gemeente en particulier

Het aantal hectare uitgeefbare bedrijfsterreinen stijgt sinds 2007. Het aantal hectare dat uitgegeven is door het OBR, is in 2009 minder dan in 2008.

Figuur 10-8 Aandeel leegstand kantoorruimte (van kantoren met ruimten van 500 m² of groter) op 1 januari

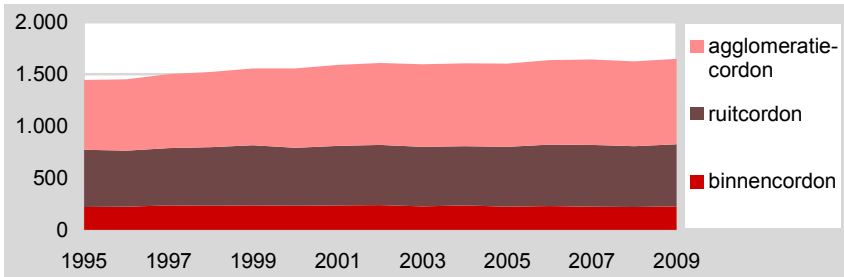

Bron: COS, * voorlopig cijfer

De leegstand van kantoorruimte is sinds 2008 ongeveer 10 procent.

11 Verkeer en vervoer

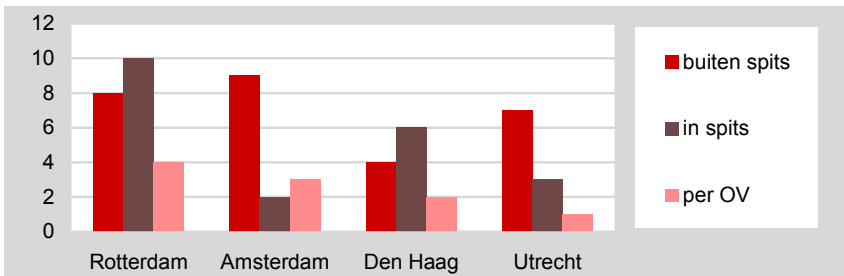
Figuur 11-1 Verkeersintensiteit (in motorvoertuigen op een werkdag tussen 7 en 19 uur) per cordon (x 1.000)

Bron: dS+V, Verkeer en Vervoer

De verkeersintensiteit stijgt ieder jaar iets.

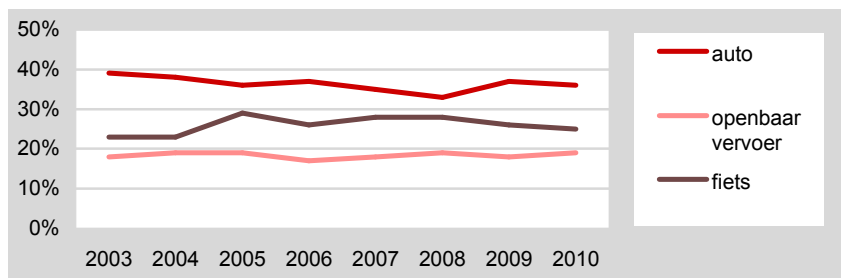
Figuur 11-2 Bereikbaarheid van banen vanuit de vier grote steden*: plek in de rangorde van de 50 grootste gemeenten in Nederland, 2009 (1=beste)

Bron: Atlas voor Gemeenten, *Bij de bereikbaarheid van banen gaat het om hoe goed kunnen de bewoners van de desbetreffende gemeente een gevarieerd aanbod van banen in die gemeente en alle andere gemeenten in Nederland bereiken.

De bereikbaarheid van banen is tijdens de spits en per openbaar vervoer voor Rotterdammers minder dan voor de bewoners van de andere drie grote steden.

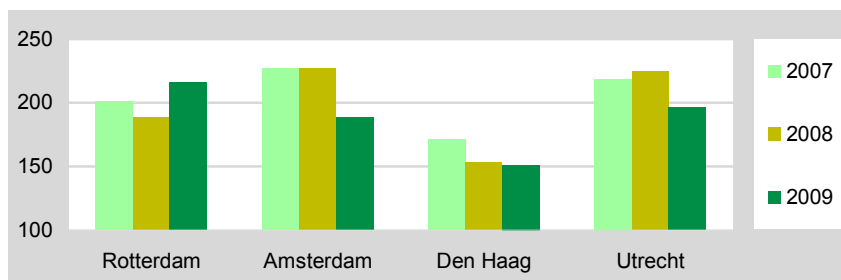
Figuur 11-3 Intensieve gebruikers van auto, openbaar vervoer en fiets

Bron: Omnibusenquête

De auto is het meest gebruikte intensieve vervoersmiddel in Rotterdam. Op enige afstand volgt de fiets en vervolgens het openbaar vervoer.

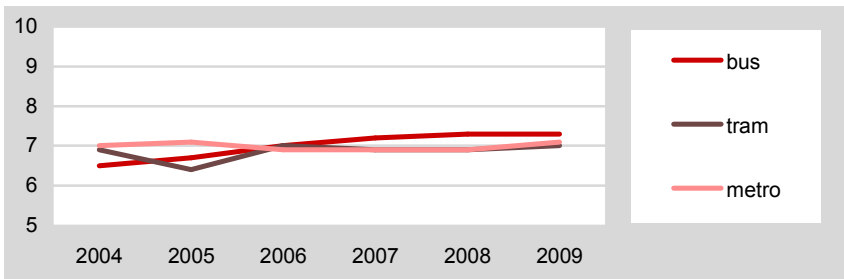
Figuur 11-4 Aantal verkeersslachtoffers per 100.000 inwoners

Bron: Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Het aantal verkeersslachtoffers per 100.000 inwoners is gedurende 2009 in Rotterdam het hoogst en hoger dan de jaren ervoor.

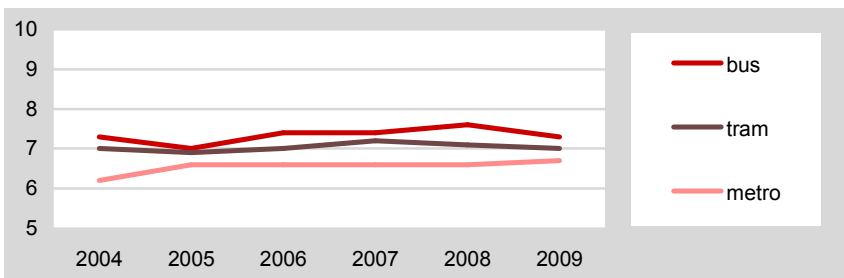
Figuur 11-5 Rapportcijfer kwaliteit openbaar vervoer, algemeen oordeel

Bron: OV-Klantenbarometer, Kennisplatform Verkeer en Vervoer

Het algemeen oordeel van RET-reizigers voor bus, tram en metro is ruim voldoende.

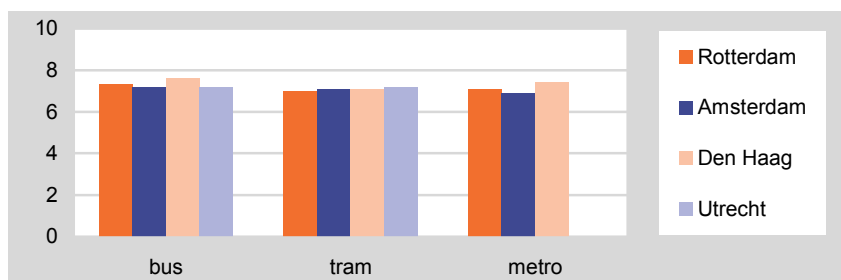
Figuur 11-6 Rapportcijfer algemene veiligheid in metro, bus en tram

Bron: OV-Klantenbarometer, Kennisplatform Verkeer en Vervoer

De algemene veiligheid in bus, tram en metro wordt eveneens als voldoende beoordeeld.

Figuur 11-7 Rapportcijfers kwaliteit openbaar vervoer: algemeen oordeel

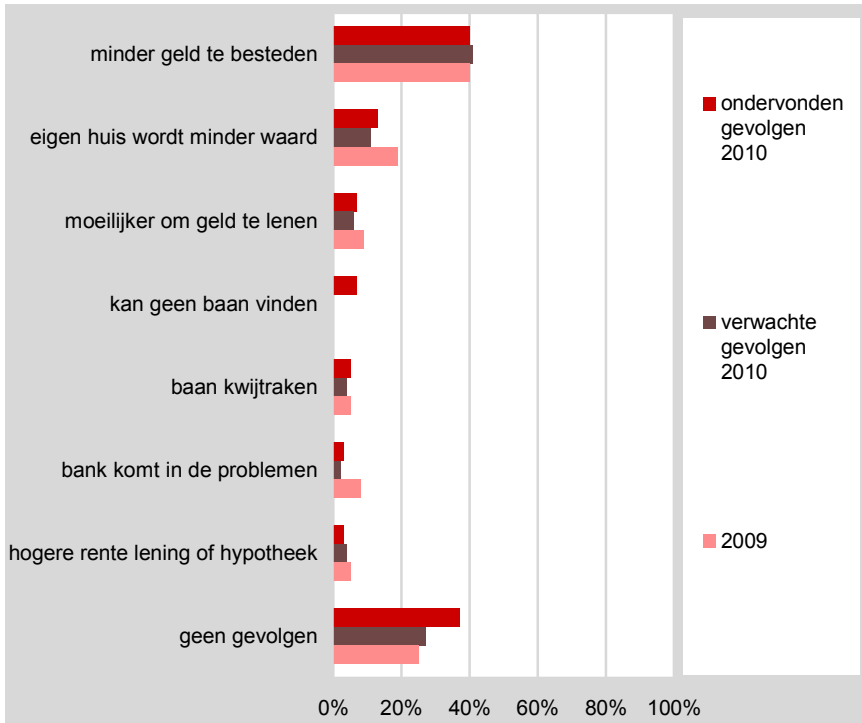

Bron: OV-Klantenbarometer, Kennisplatform Verkeer en Vervoer

De beoordeling van de kwaliteit van het openbaar vervoer in Rotterdam wijkt niet af van de beoordeling in de andere grote steden.

12 Economie

Figuur 12-1 Rotterdammers over de gevolgen van de economische crisis*

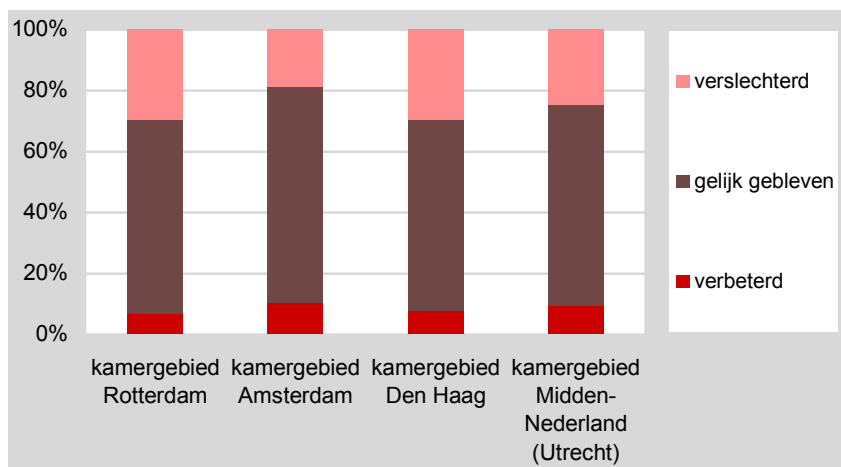

Bron: Omnibussenquête * 2009 betreft met name de verwachte gevolgen, in 2010 zijn aparte vragen gesteld naar de ondervonden en verwachte gevolgen

Twee op de vijf Rotterdammers kan in 2010 door de economische crisis minder geld besteden, ruim één op de tien vindt dat het eigen huis minder waard is dan voor de crisis. Het kwijtraken van de baan als gevolg van de economische crisis wordt door één op de twintig Rotterdammers genoemd. In 2009 dachten meer mensen dat het huis minder waard zou worden en was het beeld over banken die in de problemen komen en een hogere rente over lening en/of hypotheek somberder.

Bijna twee op de vijf Rotterdammers zegt geen gevolgen van de economische crisis te hebben gehad, en net als in 2009 verwacht een kwart geen gevolgen in de toekomst.

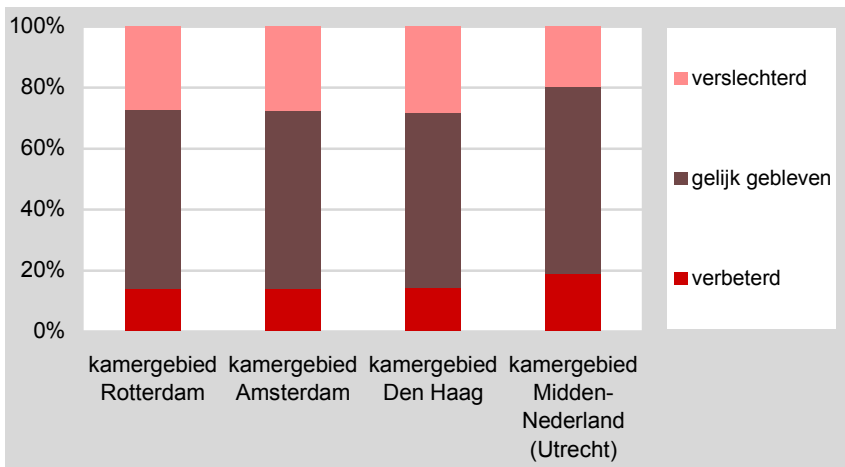
Figuur 12-2 Mening van ondernemers over economisch klimaat in het vierde kwartaal 2009

Bron: COEN (Statline, CBS)

In het kamergebied Rotterdam en Den Haag vindt een hoger percentage ondernemers dan in de andere kamergebieden dat het economische klimaat is verslechterd in het vierde kwartaal 2009.

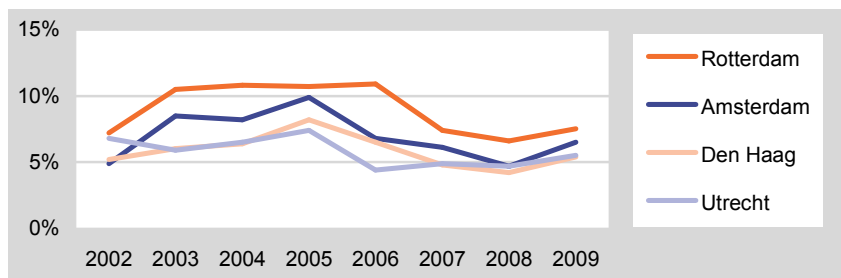
Figuur 12-3 Mening van ondernemers over winstgevendheid in het vierde kwartaal 2009

Bron: COEN (Statline, CBS)

Meer dan de helft van de ondernemers uit het kamergebied Rotterdam vindt de winstgevendheid in het vierde kwartaal 2009 gelijk gebleven. De resterende ondernemers spreken eerder van een verslechtering dan van een verbetering. In de kamergebieden Amsterdam en Den Haag wordt ook zo gedacht, in Midden-Nederland zijn de ondernemers wat positiever.

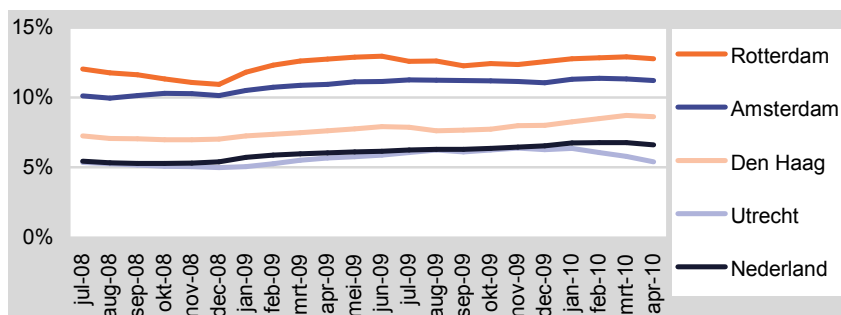
Figuur 12-4 Werkloosheidspercentage

Bron: Enquête Beroepsbevolking CBS

Het werkloosheidspercentage is in Rotterdam hoger dan in de andere grote gemeenten. Na 2006 is de Rotterdamse werkloosheid gedaald, een jaar later dan in de drie andere steden. In 2009 neemt de werkloosheid in alle vier de grote steden toe.

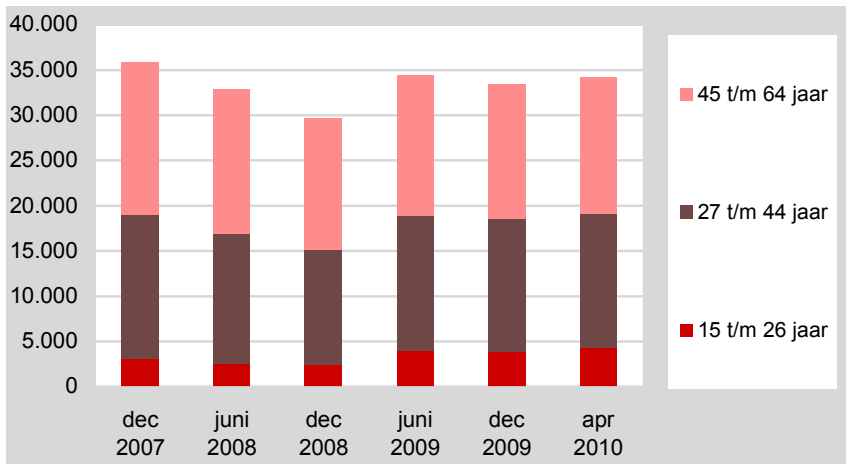
Figuur 12-5 Aandeel niet-werkende werkzoekenden in de beroepsbevolking*

Bron: UWV-Werkbedrijf, Enquête Beroepsbevolking, CBS * beroepsbevolking bestaat uit werkenden en werklozen / cijfers zijn ultimo van de desbetreffende maand

Het aandeel niet-werkende werkzoekenden in de beroepsbevolking is in Rotterdam hoger dan in de andere drie grote steden. In 2008 nam dit aandeel in Rotterdam nog af en werd de achterstand op de andere steden kleiner. Begin 2009 stijgt de werkloosheid sneller in Rotterdam dan in de andere steden en landelijk om vervolgens redelijk stabiel op hetzelfde niveau te blijven.

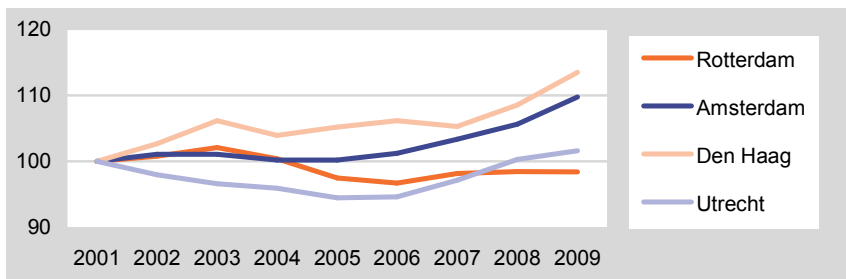
Figuur 12-6 Aantal niet-werkende werkzoekenden*

Bron: UWV-Werkbedrijf * cijfers zijn ultimo van de desbetreffende maand

Het totaal aantal niet-werkende werkzoekenden is eind april 2010 lager dan in december 2007. Het aantal werkzoekenden in de jongste leeftijdsgroep is fors toegenomen, in de andere groepen afgenomen.

Figuur 12-7 Ontwikkeling werkgelegenheid (index 2001=100)

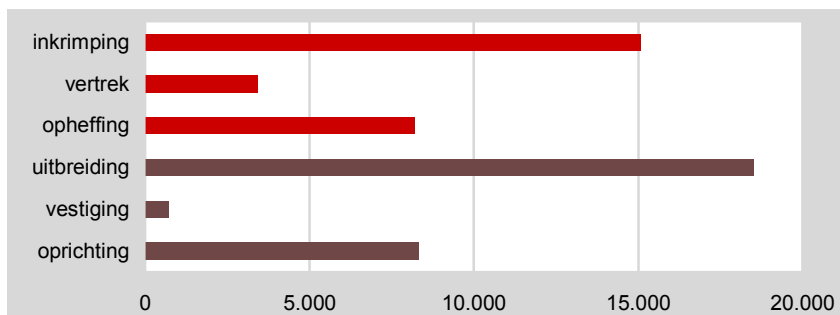
Bron: Bedrijvenregisters, OenS-afdelingen grote gemeenten

De werkgelegenheid is in Rotterdam ten opzichte van 2001 gedaald. Den Haag en Amsterdam vertonen een forse groei.

Rotterdamse sectoren waar de werkgelegenheid is afgenomen, zijn de industrie, de detailhandel, de zakelijke dienstverlening en financiële

instellingen en de sector vervoer, opslag en communicatie. In elk van deze sectoren nam het aantal werkzame personen tussen de drie- en zevenduizend af. Groei is vooral te vinden in de gezondheids- en welzijnszorg en het onderwijs. Hier nam de werkgelegenheid met bijna 14.500 werkzame personen toe.

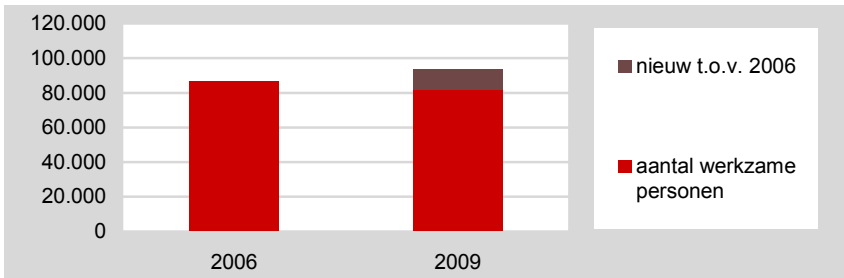
Figuur 12-8 Mutatie werkgelegenheid door groei en krimp, vestiging en vertrek van aantal bedrijfsvestigingen, 2008

Bron: Bedrijvenregister Zuid-Holland

Gedurende 2008 is de werkgelegenheid nauwelijks veranderd. Het vertrek van bedrijven kost meer banen dan dat er terugkomen door zich vestigende bedrijven.

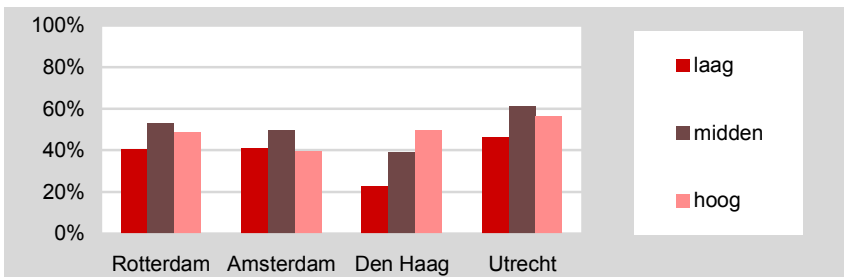
Figuur 12-9 Ontwikkeling aantal vestigingen en werkgelegenheid in het MKB, periode 1 januari 2006 – 1 januari 2009

Bron: Bedrijvenregister Zuid-Holland

In de periode 2006 tot 2009 is de werkgelegenheid in het MKB met iets meer dan zeventuizend werkzame personen gestegen, de totale werkgelegenheid (inclusief het MKB) met iets meer dan vijfduizend. Dit betekent dat het MKB de motor achter de groei van de werkgelegenheid is.

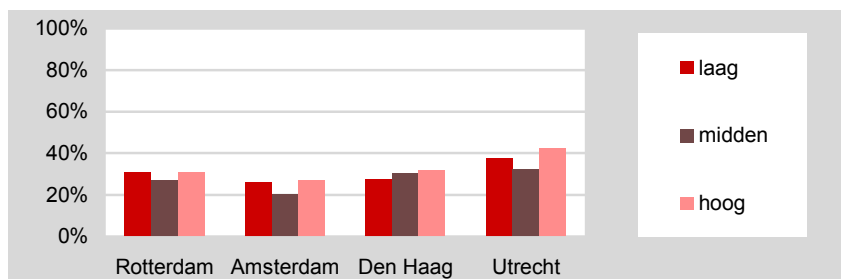
Figuur 12-10 Percentage inkomende pendelaars*; werkt in de stad en woont elders naar opleiding, 2009

Bron: Enquête Beroepsbevolking, CBS * percentage van totaal aantal werkenden

De helft van de werkenden in Rotterdam woont niet in Rotterdam. In vergelijking met Amsterdam is het percentage hoogopgeleide inkomende pendelaars hoger.

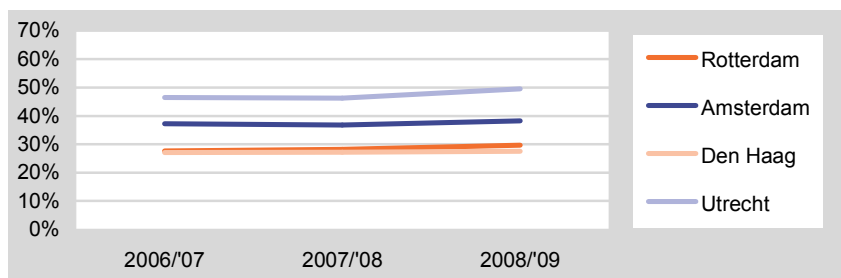
Figuur 12-11 Percentage uitgaande pendelaars*; woont in de stad en werkt elders naar opleiding, 2009

Bron: Enquête Beroepsbevolking, CBS * percentage van totaal aantal wonend in de stad

Drie op de tien werkende Rotterdammers heeft een baan buiten de gemeente Rotterdam. Dit aandeel uitgaande pendelaars is iets hoger dan in Amsterdam.

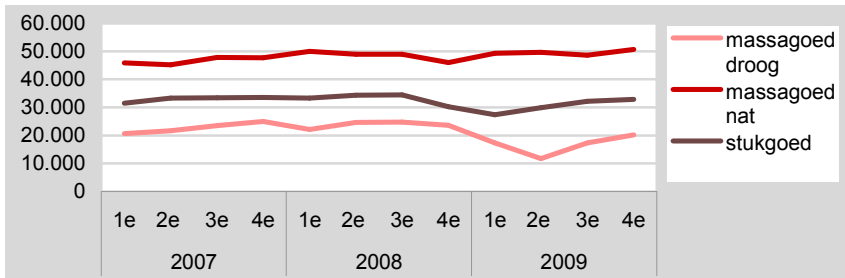
Figuur 12-12 Studenten HBO en universiteit als aandeel van de bevolking van 17 tot en met 27 jaar

Bron: CFI en GBA, COS

In Rotterdam en Den Haag wonen verhoudingsgewijs minder studenten dan in Amsterdam en Utrecht.

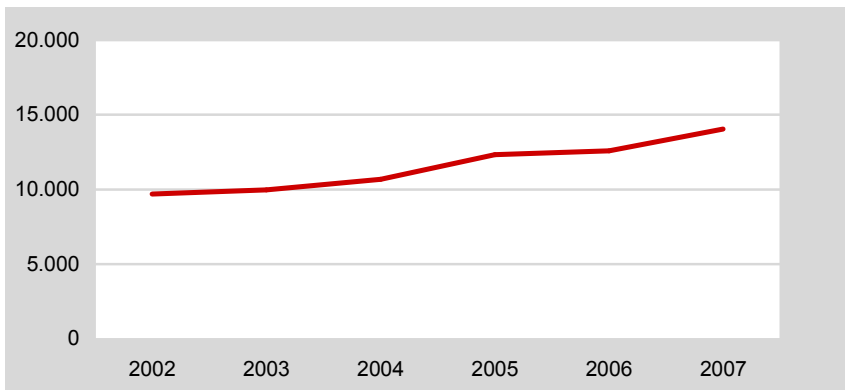
Figuur 12-13 Overslag Rotterdamse haven per kwartaal, bruto gewicht (X 1.000 ton)

Bron: Havenbedrijf Rotterdam

In het vierde kwartaal van 2009 is de overslag in de Rotterdamse haven hoger dan in het eerste kwartaal. Verschil met het vierde kwartaal 2007 is er nauwelijks.

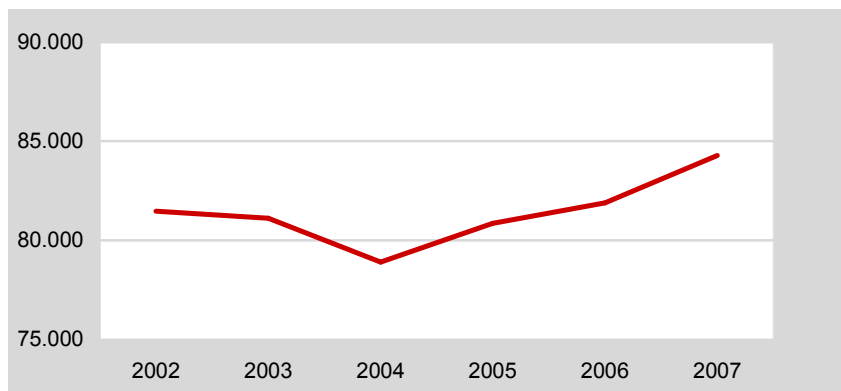
Figuur 12-14 Directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde (X mln euro)

Bron: Nationale Havenraad

De direct zeehavengerelateerde toegevoegde waarde is sinds 2002 gestegen.

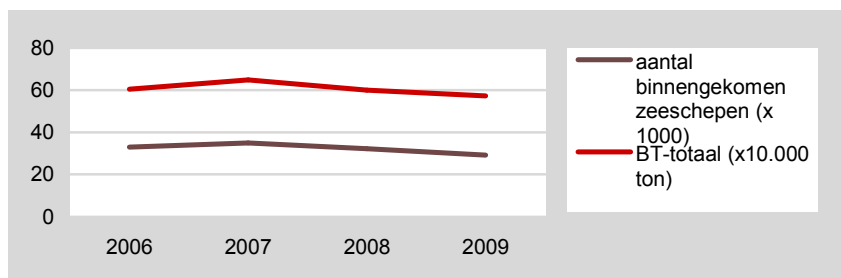
Figuur 12-15 Aantal werkzame personen in zeehavengerelateerde sectoren in Rijnmond

Bron: Nationale Havenraad

De werkgelegenheid in zeehavengerelateerde sectoren in Rijnmond stijgt sinds 2004.

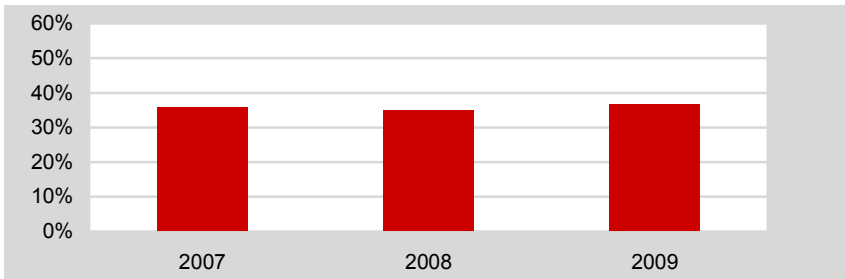
Figuur 12-16 Aantal zeeschepen in Rotterdam met totale BT (Bruto Tonnage) totale overslag

Bron: Havenbedrijf Rotterdam

Het aantal binnengekomen zeeschepen en het Bruto Tonnage overslag dalen sinds 2007.

**Figuur 12-17 Aandeel Rotterdamse haven in totale goederenoverslag
Hamburg-le Havre range**

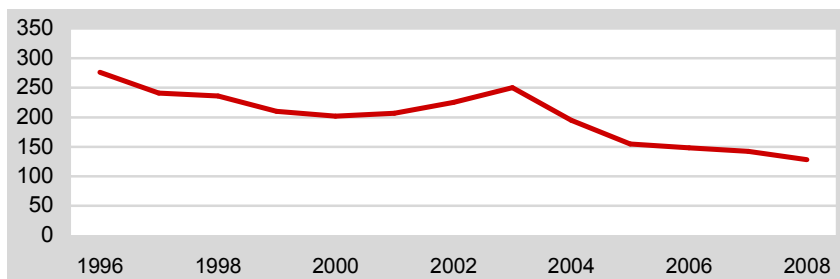

Bron: Havenbedrijf Rotterdam

In 2009 is het aandeel Rotterdamse haven in de totale goederenoverslag Hamburg-le Havre range hoger dan in 2008. De Hamburg-Le Havre range bestaat uit de zeehavens Hamburg, Bremen, Wilhelmshaven, Amsterdam, Rotterdam, Vlissingen, Terneuzen, Antwerpen, Gent, Zeebrugge, Duinkerken en Le Havre.

13 Milieu en duurzaamheid

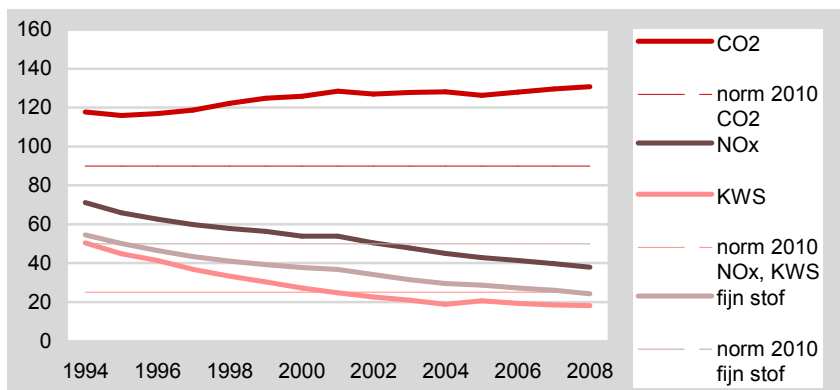
Figuur 13-1 Vervroegde sterfgevallen door fijn stof in de regio Rijnmond

Bron: MSR

Het aantal vervroegde sterfgevallen door fijn stof in de regio Rijnmond is in 2008 lager dan in de jaren ervoor. Vanaf 2003 is het aantal gehalveerd.

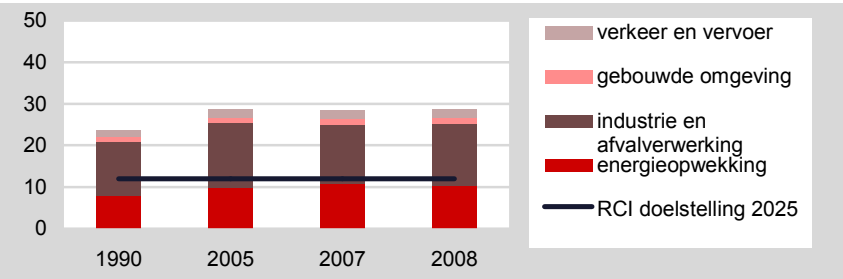
Figuur 13-2 Uitstoot wegverkeer in de regio Rijnmond, index (1986=100)

Bron: DCMR

De uitstoot van CO₂ door wegverkeer stijgt sinds 1994 en blijft ruim boven de norm, evenals de uitstoot van NO_x. De norm is wel behaald voor koolwaterstoffen (KWS) en fijn stof.

Figuur 13-3 Emissie CO₂ in Mton naar veroorzaker

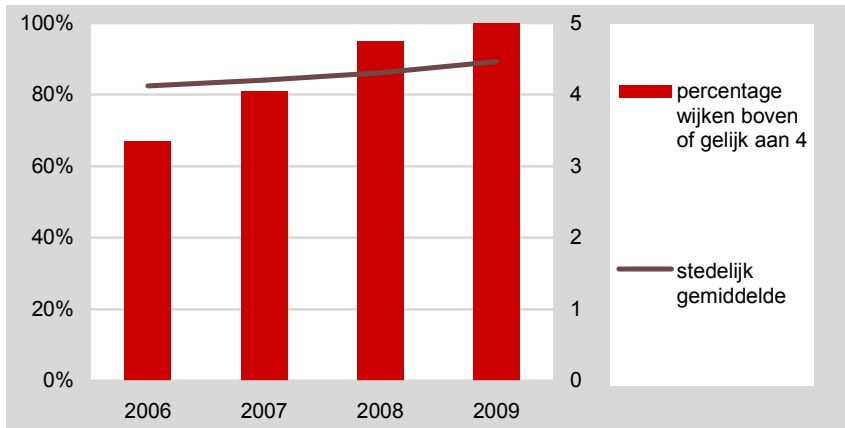

Bron: DCMR

De totale emissie CO₂ is in de Rotterdamse regio in 2008 even hoog als in 2005 en is hoger dan de RCI doelstelling 2025.

14 Fysiek beheer van de stad

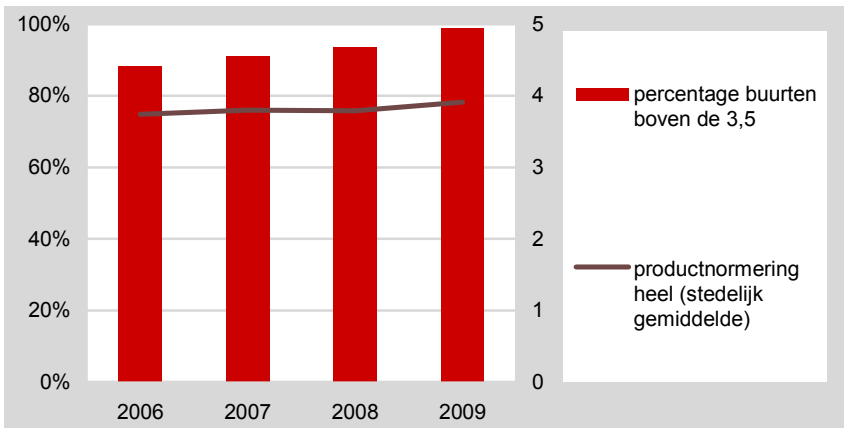
Figuur 14-1 Productnormering schoon: percentage CBS-buurtten 4 of hoger ten opzichte van het totaal aantal CBS-buurtten en het stedelijk gemiddelde

Bron: ROTEB

De productnormering schoon van alle buurten is 4 of hoger in 2009.

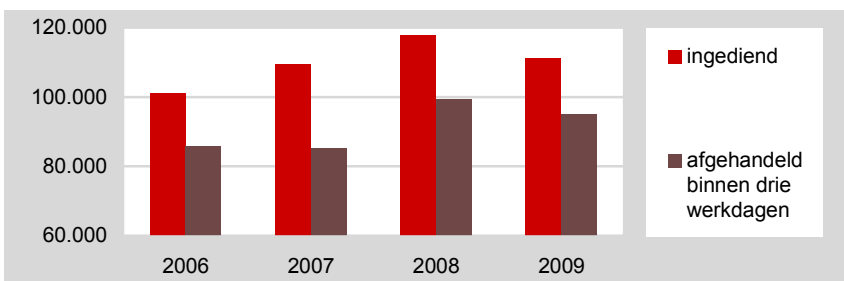
Figuur 14-2 Productnormering heel: percentage CBS-buurtten 3,5 of hoger ten opzichte van het totaal aantal CBS-buurten en het stedelijk gemiddelde

Bron: Gemeentewerken

In 2009 is de productnormering heel in 99 procent van de buurten boven de 3,5.

Figuur 14-3 Meldingen buitenruimte

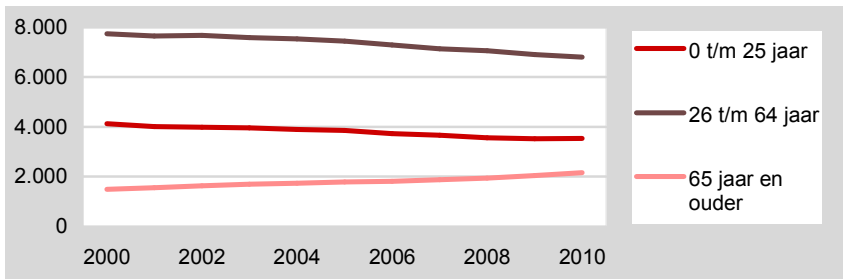

Bron: Gemeentewerken

Het aantal meldingen buitenruimte is in 2009 lager dan in 2008. Van deze meldingen is 86 procent binnen drie werkdagen afgehandeld. Dit is twee procentpunten meer dan in 2008.

15 Rozenburg

Figuur 15-1 Ontwikkeling aantal bewoners Rozenburg

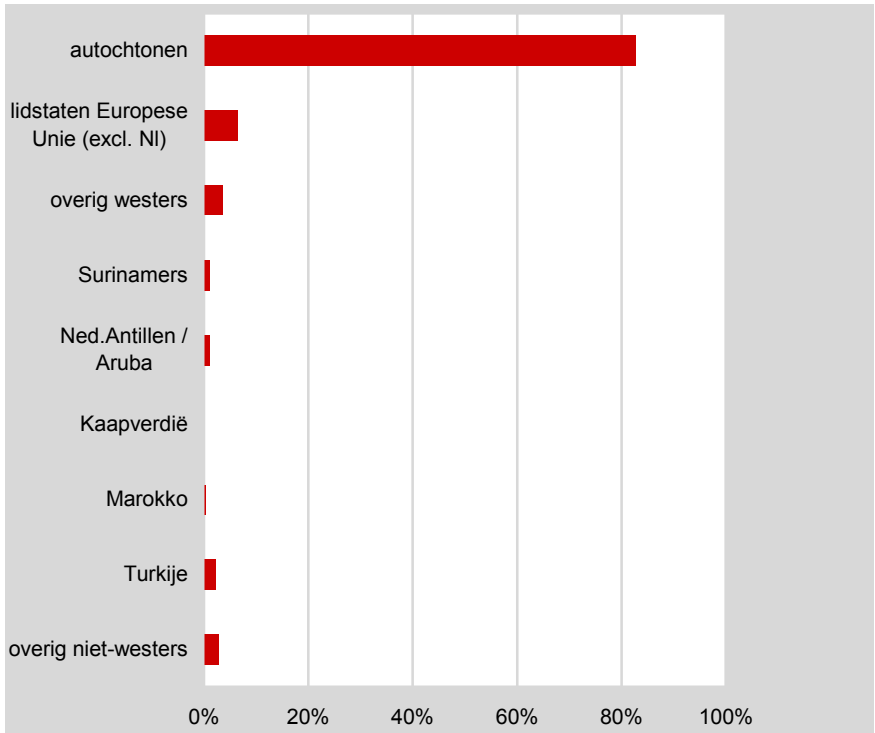
Bron: CBS

Rozenburg vergrijst. Het aantal 65-plussers neemt toe en het aantal inwoners onder de 65 jaar neemt af. In totaal wonen er begin 2010 12.500 personen in Rozenburg.

De sociale index Rozenburg heeft de score 7,3.²

² De indexscore Rozenburg is niet volledig vergelijkbaar met die van de andere deelgemeenten.

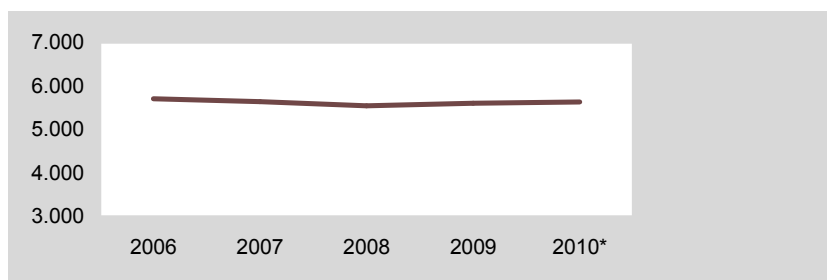
Figuur 15-2 Samenstelling bevolking naar herkomst

Bron: CBS

Ruim vier op de vijf van de bewoners in Rozenburg is autochtoon. De grootste allochtone groep is afkomstig uit de Europese Unie.

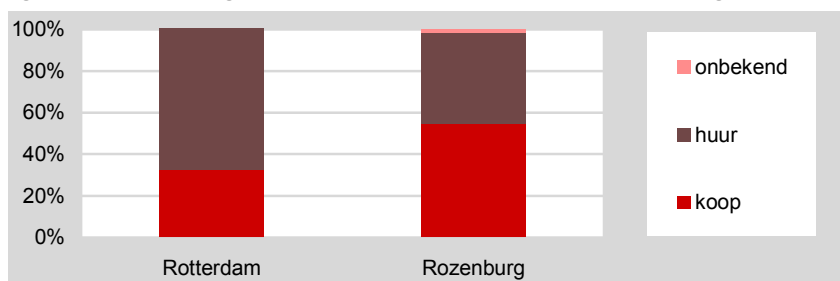
Figuur 15-3 Ontwikkeling omvang woningvoorraad

Bron: CBS, * voorlopig cijfer

De woningvoorraad in Rozenburg is sinds 2006 vrijwel even groot gebleven.

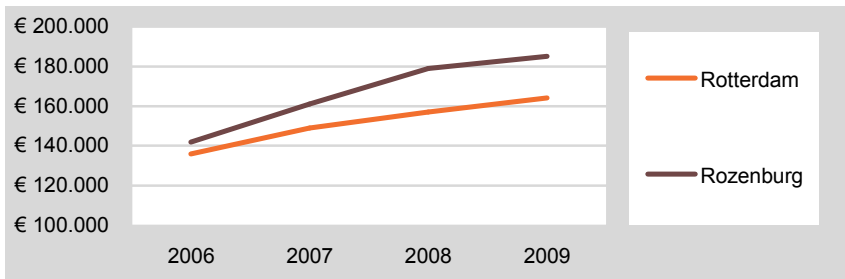
Figuur 15-4 Woningvoorraad naar aandeel koop en huurwoningen, 2009

Bron: CBS

Het percentage koopwoningen in Rozenburg is hoger dan in Rotterdam.

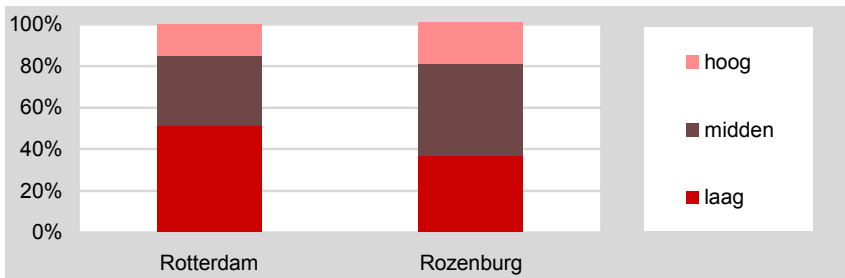
Figuur 15-5 Ontwikkeling WOZ-waarde van woningen

Bron: CBS

De gemiddelde WOZ-waarde van de woningen in Rozenburg is hoger dan in Rotterdam. Het verschil is sinds 2006 groter geworden.

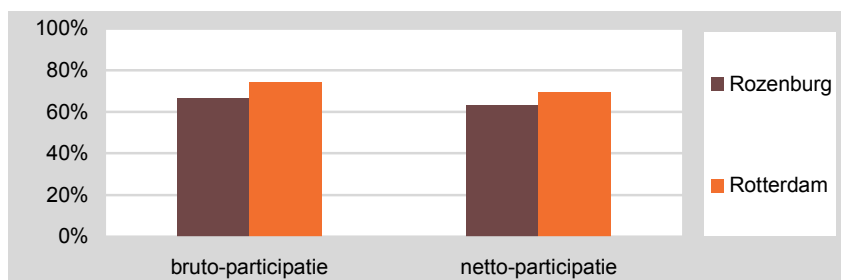
Figuur 15-6 Gestandaardiseerd huishoudinkomen, 2007

Bron: RIO, CBS

De aandelen midden en hoge inkomens in Rozenburg zijn hoger dan gemiddeld in Rotterdam.

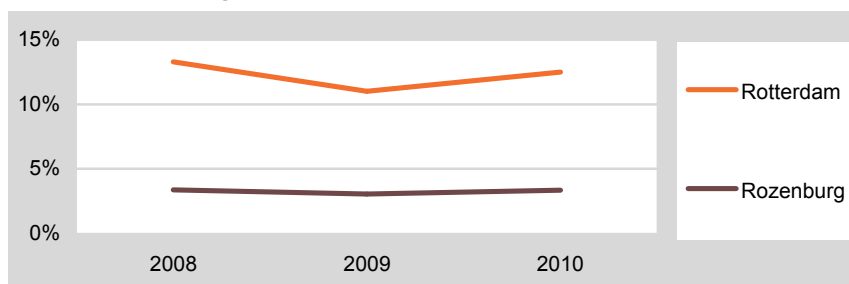
Figuur 15-7 Participatie op de arbeidsmarkt, 2007-2009

Bron: EBB, CBS

Twee derde van de Rozenburgse inwoners van 15 tot en met 64 jaar participeert op de arbeidsmarkt. Van deze leeftijdsgroep werkt 63 procent. In Rotterdam is de participatie op de arbeidsmarkt hoger.

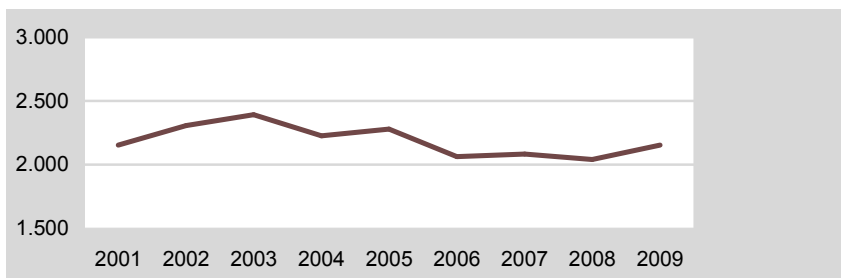
Figuur 15-8 Percentage niet-werkende werkzoekenden in de beroepsbevolking

Bron: UWV-Bedrijf

Het percentage niet-werkende werkzoekenden is in Rozenburg lager dan in Rotterdam. In de periode 2008-2010 verandert de werkloosheid niet van omvang. De economische crisis lijkt Rozenburg op dit punt voorbij te gaan.

Figuur 15-9 Ontwikkeling werkgelegenheid

Bron: Bedrijvenregister Zuid-Holland

De ontwikkeling van de werkgelegenheid in Rozenburg fluctueert. Begin 2009 is de werkgelegenheid even groot als in 2001.

